

125
ÅR

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

ÅRSRAPPORT

2024

**Kunnskap og råd for rene og
rike hav- og kystområder**

Telefon: +47 55 23 85 00

E-post: post@hi.no

Nettsted: hi.no

Adresse: Nordnesgaten 50
5005 Bergen, Norge

INNHOLD

1. LEDERS BERETNING	4
2. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	6
2.1 Virksomheten og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	8
2.3 Presentasjon av utvalgte hovedtall	9
3. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	12
3.1 Samlet vurdering av måloppnåelse	12
3.2 Redegjørelse per overordnet delmål	15
3.2.1 Delmål 1: Havforskningsinstituttet skal levere råd og kunnskapsgrunnlag basert på beste tilgjengelige data og forskning	15
3.2.2 Delmål 2: Havforskningsinstituttet skal levere internasjonalt ledende forskning	16
3.2.3 Delmål 3: Havforskningsinstituttet skal generere, samle, forvalte og tilgjengeliggjøre relevante data av høy kvalitet for forskning, forvaltning og næringsutøvere	18
3.3 Prioriterte tiltak og bestillinger i 2024	20
3.4 Organisasjonsutvikling, effektiv og sikker drift	24
3.5 Andre forutsetninger og krav	26
4. STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN	29
5. VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	30
6. ÅRSREGNSKAPET	32
Vedlegg: Eksterne finansieringskilder 2024	51

1 LEDERS BERETNING

Nils Gunnar Kvamstø. Foto: Eivind Senneset/Havforskningsinstituttet

20. august 2024 vart ein merkedag i historia til Havforskningsinstituttet. Det var første gongen vi fjernstyrte eitt av fartøya våre frå Bergen. Anledninga var brislingtoktet i Hardangerfjorden, der ein mini-armada med forskingsfartøyet «Prinsesse Ingrid Alexandra», ein kajakkdrone og den fjernstyrte USV-en «Frigg» samla data så det fossa etter.

Sjølvsagt om vi først og fremst skulle lære og hausta erfaringar frå dette toktet; så innleiar det også ein ny æra hos oss. No byrjar vi å setja strategiar, planar og endringsprosjekt ut i livet. Målet er å endra måten vi arbeider på. Kongekrabbe, sel, giftalgar, lakselus og perlesnormanet; vi har berre sett starten på rekkja av artar som blir omfatta av ny observasjonsteknologi og kunstig intelligens.

Vi skal driva meir kostnadseffektivt og vi skal setja mindre klimafotavtrykk. Og det skal ikkje gå på bekostning av kvaliteten på forskinga og leveransane våre.

På HI er implementering noko vi gjer undervegs. Då kan vi justera og korrigera der det trengs. For å klara det intensive omstillingsarbeidet, omdisponerer vi interne ressursar. Det stiller krav til organisasjonen. Intern mobilitet er eit viktig verktøy for at vi skal kunna få ei mjuk landing. På tampen av fjoråret vart dette arbeidet gira ytterlegare opp. Kevin Glover, ein av våre røynde forskningssjefar, levde som han preika, og skifta beite. Kevin er no ein del av min stab. Han skal mellom anna syta for at vi blir flinkare til å bruka matrisa. Vi skal kontinuerleg kopla saman ledig kompetanse og prosjekt som har behov for fleire hender. På plass er også vår eigen marknad for interne stillingar og oppgåver.

Det er fenomenalt at vi har kome såpass langt med endringane samtidig som vi leverer på oppdraget. Merk at det har vi klart i ei tid der løyvingane går ned og kostnadene aukar. Det gjeld ikkje berre oss; men vi må løysa våre utfordringar. Eg er glad for at strategiarbeidet har sett retning og hjelper oss å halda kursen når rekkja av prioriteringane byrjar å røyna på. Det er mange som meiner mykje om kva som er Havforskningsinstituttets viktigaste oppgåver, og ikkje minst – kva som ikkje skal prioriterast. Slik skal det også vera, men det er vesentleg at vi tek styringa sjølv. Effektivisering og rasjonalisering er ikkje eit nødvendig vonde pålagt oss av andre, men eit felles mål vi som verksemd kan vera stolte av.

Eit paradoks (kanskje) oppe i alt dette er at kunnskapsbehova knytt til hav og kyst berre blir større. Eg nemner i fleng: mineralutvinning, havvind, oppdrett i djupet og til havs, sameksistens i kystsona, tap av biodiversitet og klimaendringar. Lista er lang og forventningane store. Det fortel meg at vi gjer rett i å rusta oss for å takla meir for mindre.

Vår kunnskap og våre råd går rett inn på dagsorden fordi det handlar om levebrødet til folk – bokstavig tala. Rådet vårt på nordaustarktisk torsk var det lågaste på 30 år. HI er sentral i diskusjonen om kva som påverkar Oslofjorden mest og kva som må til for å få fjorden på fote igjen. Risikovurderinga for oppdrett skapar alltid engasjement – nett etter kven du spør er risikoen sett for høgt eller lågt. På HI har vi aldri tvila på kor viktig sjømaten er både i eit ernærings- og beredskapsperspektiv. Resten av samfunnet har ikkje vore like sjømat-medvitne, må det vera lov å hevda. Den geopolitiske situasjonen har i sanning aktualisert behovet for mattryggleik; og då er det godt at kunnskapsmiljøa på HI ikkje har sove i timen.

Vi jobbar stadig meir aktivt med å balansera og henta meirverdi frå rolla som institutt både for forvaltingsstøtte og forskning. Ein heilt fundamental eigenskap hos eit forskingsinstitutt er evna til å publisera forskinga. Som årsrapporten viser, publiserer HI svært godt. Men vi skal strekkja oss for å bli enno betre. Vi fekk nyttige læringspunkt i fagevalueringa av biovitskap (EVALBIOVIT) som Forskingsrådet fekk gjennomført i 2023. Eitt råd er at vi i større mon bør utnytta potensialet i dei unike tidsseriane våre for å styrka sjansane for å bli akseptert i tidsskrift med høg vitskapleg status. Tidsseriane går langt tilbake, og kan gje ny innsikt i komplekse samanhengar.

Det gjer meg stolt at vi kan sjå med friske auge på den verdifulle kunnskapsbanken HI har bygt over lang, lang tid, samstundes som vi riggar oss for å finna ny kunnskap. Med eit slikt fundament ligg alt til rette for gode, faglege diskusjonar, der det er takhøgd for å utfordra etablerte sanningar. Det er eit adelsmerke og ein føresetnad for at vi skal halda oss relevante også dei neste 125 åra.

Nils Gunnar Kvamstø
administrerende direktør

2 INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Foto: Erlend Astad Lorentzen/Havforskningsinstituttet.

2.1 VIRKSOMHETEN OG SAMFUNNSOPPDRAGET

Havforskningsinstituttet (HI) er et statlig forvaltningsorgan underlagt Nærings- og fiskeridepartementet (NFD).

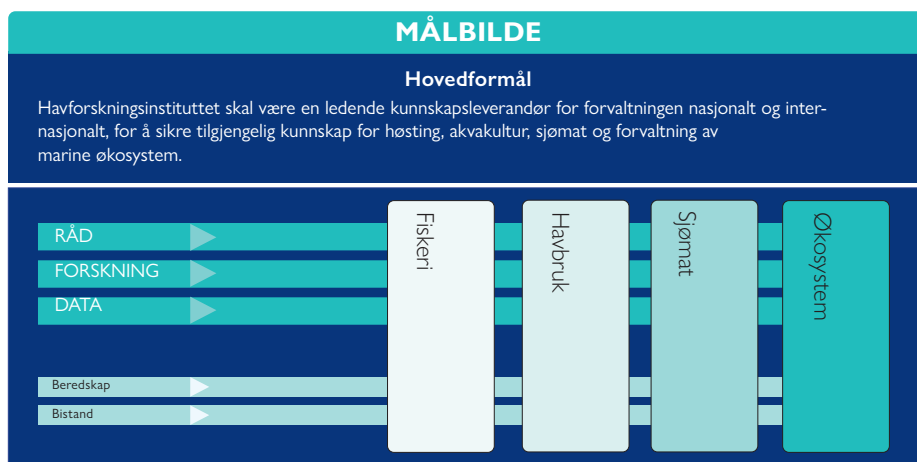
Hovedkontoret ligger i Bergen, med en avdeling i Tromsø og forskningsstasjoner i Austevoll, Flødevigen og Matre. Instituttet forvalter en betydelig del av nasjonal marin forskningsinfrastruktur som laboratorier og forskningsfartøy.

Havforskningsinstituttets hovedmål er å være en ledende kunnskapsleverandør for forvaltningen nasjonalt og internasjonalt, innen høsting, akvakultur, sjømat og marine økosystem.

Instituttet har tre delmål knyttet til samfunnsoppdraget;

- levere råd og kunnskapsgrunnlag basert på beste tilgjengelige data og forskning
- levere internasjonalt ledende forskning
- generere, samle, forvalte og gjøre tilgjengelig relevante data av høy kvalitet for forskning, forvaltning og næringsutøvere

Råd fra Havforskningsinstituttet skal være med på å legge grunnlaget for at samfunnet også i fremtiden skal kunne forvalte de marine ressursene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Figur 2.1 Illustrasjon av Havforskningsinstituttets målstruktur: I tillegg til hovedmål og delmål, har HI ansvar innen beredskap ved radioaktivitet og oljeutslipp, og bistand i form av kunnskapsstøtte innen internasjonal havforvaltning.

Figur 2.2 Figuren viser hvordan ulike FoU-bidrag fra organisasjon og infrastruktur bidrar til å utvikle leveranser i form av data, forskning og råd innen Havforskningsinstituttets fire kjerneområder bærekraftig høsting, akvakultur, sjømat og økosystem.

I januar 2024 ble Havforskningsinstituttets nye strategi lansert, «Kunnskap for fremtidens hav 2024–2028». Vi skal nå målene våre ved å være den foretrukne kunnskapsleverandøren for hav, vi skal drive forskning og overvåkning for fremtidens behov, øke innovasjonstakten ved å ta i bruk teknologisk og digital utvikling – og medarbeiderne er vår viktigste ressurs for at Havforskningsinstituttet skal nå målene og gi kunnskapen som forvaltningen trenger.

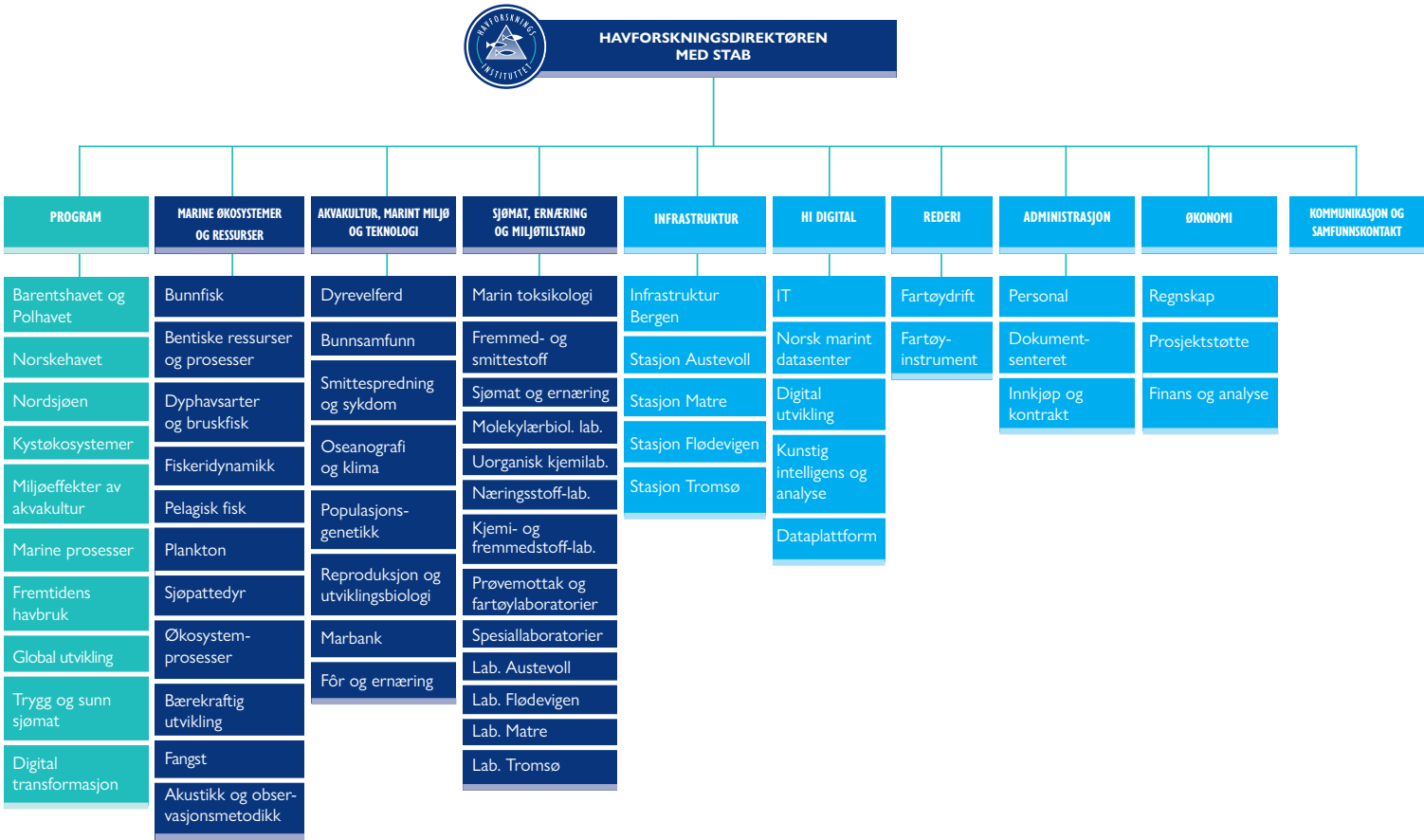
Verdier: Alt vårt arbeid skal bygge på integritet, skaperglede, samspill og respekt.

Figur 2.3 Figuren viser Havforskningsinstituttets strategi 2024–2028.

2.2 ORGANISASJON OG LEDELSE

Havforskningsinstituttet er en matriseorganisasjon, instituttet har 22 forskningsgrupper og ti laboratoriegrupper, og organiserer FoU-virksomheten i prosjekter som styres under ti tematiske rådgivningsprogrammer.

Figur 2.4 Havforskningsinstituttets organisasjonskart.

Havforskningsinstituttet ledes av direktør Nils Gunnar Kvamstø. Øvrig ledelse består av ni avdelingsdirektører med følgende ansvarsområder:

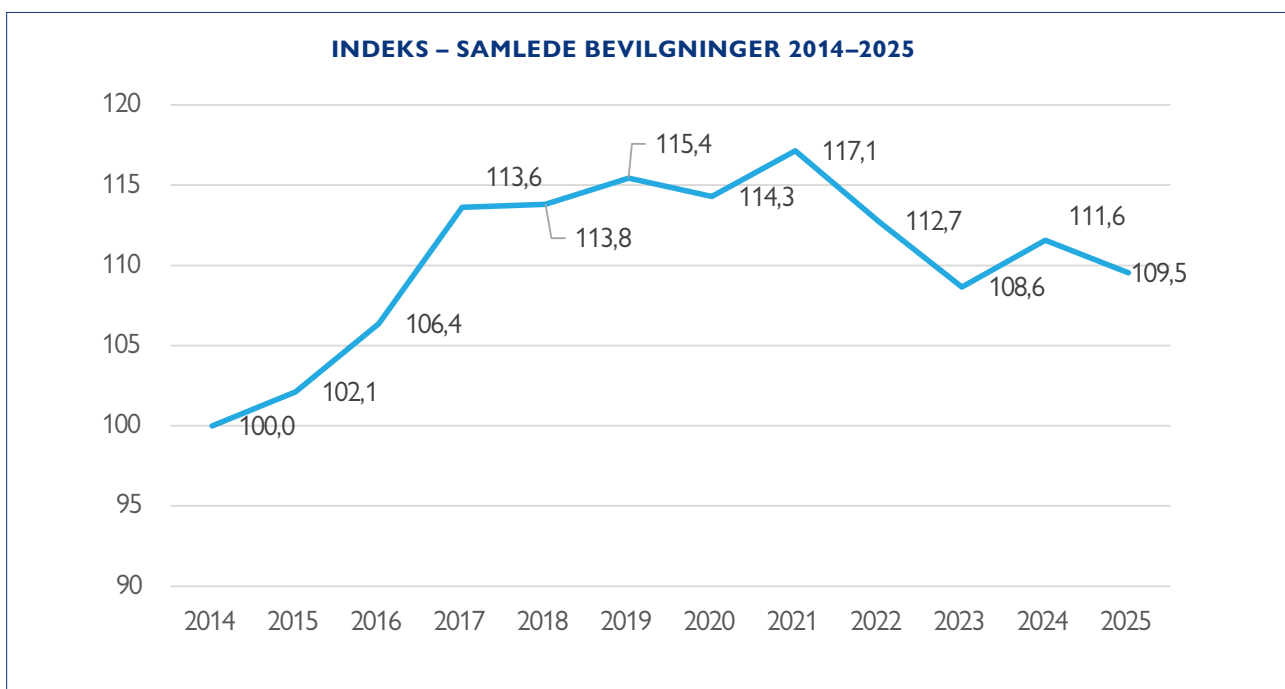
- Geir Lasse Taranger – Akvakultur, teknologi og miljø
- Geir Huse – Marine økosystemer og ressurser
- Gro-Ingunn Hemre – Trygg og sunn sjømat
- Karin Kroon Boxaspen – Programdimensjonen – overordnet styring av prosjekter
- Linn Cecilie Moholt – HI Digital
- Marie Hauge – Kommunikasjon og samfunnskontakt
- Bjørn Inge Espenes – Økonomi, samt fungerende for Administrasjon
- Inge Andre Utåker – Rederi
- Øystein Brun – Teknisk infrastruktur

2.3 PRESENTASJON UTVALGTE HOVEDTALL

Foto: Havforskningsinstituttet.

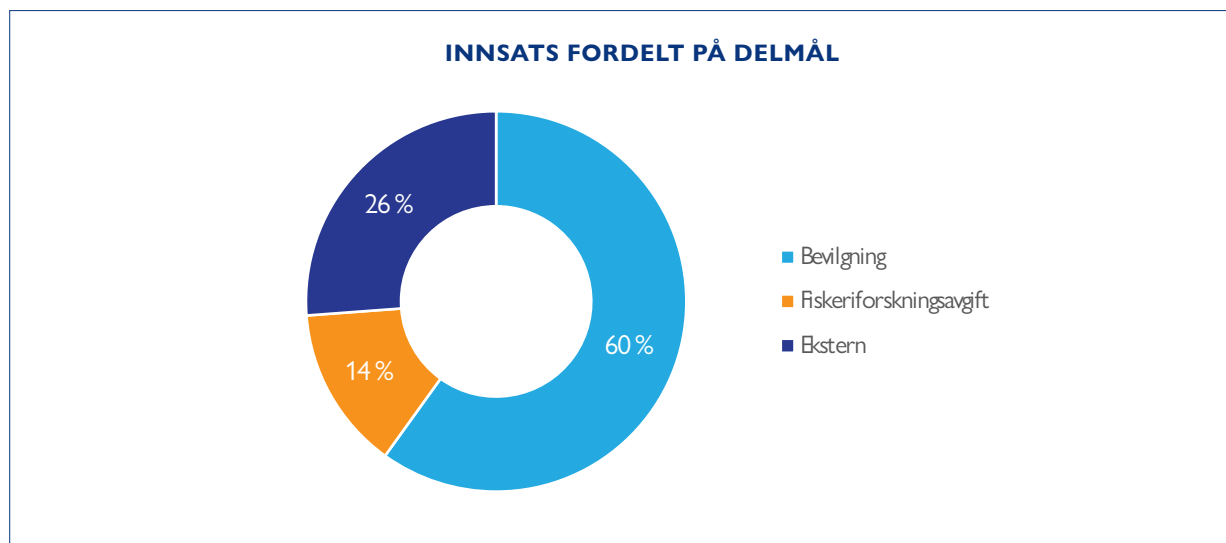
Havforskningsinstituttet har vært gjennom en lang periode med vekst i bevilgninger og oppgaver. Omfanget av oppgaver har bl.a. økt som følge av økende kunnskapsbehov, ønske om bærekraftig vekst i havnæringene, endringer innen klima og miljø, samt behov for helhetlige forvaltningssystemer. Havforskningsinstituttet må til enhver tid styre virksomheten innenfor de bevilgningsrammer som blir gitt.

Figur 2.5 Utvikling i samlede bevilgning fra NFD indeksert mot 2014-nivå.

Den indeksjusterte samlede bevilgningen til Havforskningsinstituttet har flatet ut etter et toppår i 2021, samtidig som etterspørselen og oppgavemengden har økt. Bevilgningen fra Nærings- og fiskeridepartementet og fiskeriforskningsavgiften (FFA) utgjør 74 % av total finansiering.

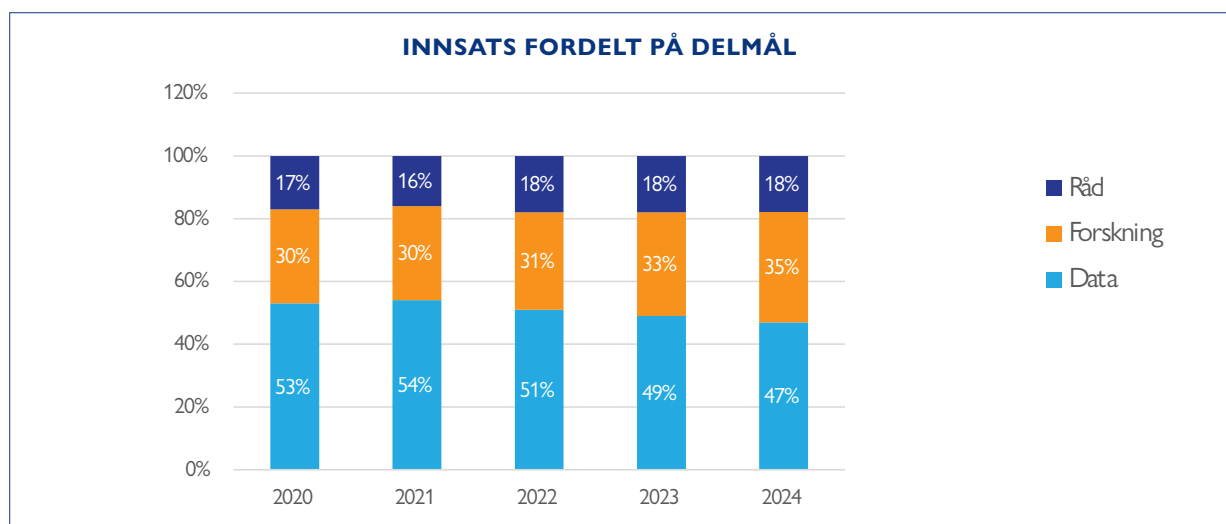
FINANSIERING AV HAVFORSKNINGSINSTITUTTET 2024

Figur 2.6 Andel av ulike inntektskilder for Havforskningsinstituttet 2024.

Utover bevilgninger fra Nærings- og fiskeridepartementet og fiskeriforskningsavgiften (FFA), finansieres Havforskningsinstituttets drift av andre offentlige aktører som Forskningsrådet, Norad/UD, Mattilsynet, Miljødirektoratet og kommuner og fylker. 0,9 % av årets finansiering er knyttet til næringsliv og private. Alle eksterne midler skal bygge opp kunnskapsgrunnlaget til rådgivningen.

OVERSIKT OVER RESSURSBRUK PER DELMÅL

Figur 2.7 Andel av forbruk som har gått til de ulike delmål i 2020 til 2024.

I 2024 er 47 % av finansieringen brukt til datainnsamling og dataforvaltning, 35 % til forskningsmessig bearbeiding av dataene, mens 18 % er brukt på rådgivningsprosessene. Det var en moderat økning i andel på delmål forskning, mot en viss reduksjon på delmål data sammenlignet med tidligere år. Det totale forbruket var 1 580 mill. kr i 2024. Reduksjonen i forbruk på data gjenspeiler reduksjon i antall toktdøgn og % andelen forskyver seg over til forskning.

TABELL 2.1 NØKKELTAL

Kategori	2022	2023	2024
Antall ansatte*	1 129	1 098	1060
Antall avtalte årsverk	1 090	1 060	1029
Antall utførte årsverk	1 018	987	950
Samlet tildeling kap. 923/926 post 01-99 (beløp i hele 1000)	1 770 730	1 786 012	1 826 433
Utnyttelsesgrad post 01-29	1,03	1	1,03
Driftskostnader (beløp i hele 1000)	1 777 000	1 810 000	1 894 908
Lønnskostnader totalt (beløp i hele 1000)	999 000	1 038 000	1 085 034
Lønnsandel av driftskostnader	56 %	57 %	57 %
Lønnskostnader per årsverk	982	1052	1 142
Utnyttelse av vitenskapelig kapasitet	100 %	97 %	99 %
Andel FoU-stillinger med doktorgrad (forskere)	94,3 %	94,7 %	94,6 %

* Omfatter alle arbeidsforhold med utbetaling, inkl. eksterne, vikarer, lærlinger og timelønnet.

TABELL 2.2 ANDRE HOVEDTALL

Andre hovedtall i 1000 kr	2022	2023	2024
Inntektsførte belastningsfullmakter fra andre departement (UD, KLD, ED)	3 651	7 597	22 392
Inntektsført eksternt finansiering (Forskningsrådet, EU, FHF, o.a.)	423 368	382 133	458 573

TABELL 2.3 FORDELING AV ÅRSVERK (PLANLAGT ÅRSVERK) PÅ HAVFORSKNINGSINSTITUTTETS ULIKE LOKALITETER

Årsverk/sted	Bergen ¹⁾	Tromsø ²⁾	Flødevigen	Matre	Austevoll	Fartøyene	Total
2022	685	88	46	40	39	184	1084
2021	692	88	43	38	42	166	1070

TABELL 2.4 ANTALL ANSATTE FORDELT PÅ STILLINGSKATEGORIER

Stillingsgrupper	År	Menn i pst.	Kvinner i pst.	Antall totalt
Toppleddelse (Direktørene)	2024	60,0 %	40,0 %	10
	2023	58,3 %	41,7 %	12
	2022	66,7 %	33,3 %	15
Melommledelse (Faggruppeledere og programledere)	2024	66,0 %	34,0 %	53
	2023	69,8 %	30,2 %	53
	2022	70,6 %	29,4 %	51
Forskere	2024	58,2 %	41,8 %	311
	2023	59,0 %	41,0 %	317
	2022	58,5 %	41,5 %	323
Teknikere	2024	51,9 %	48,1 %	401
	2023	50,8 %	49,2 %	398
	2022	50,8 %	49,2 %	419
Administrative	2024	24,4 %	75,6 %	86
	2023	25,6 %	74,4 %	86
	2022	25,8 %	74,2 %	89
Sjøansatte	2024	84,5 %	15,5 %	148
	2023	85,4 %	14,6 %	157
	2022	84,7 %	15,3 %	170

Bistillinger, lærlinger, timebetalte, pensjonister og eksterne er ikke med i statistikken.

3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Foto: Eivind Senneset/Havforskningsinstituttet.

3.1 SAMLET VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE

Havforskningsinstituttet har hatt tilfredsstillende måloppnåelse i 2024. Vi har levert på forvaltningens bestillinger innen alle de fire tematiske kjerneområdene bærekraftig fiskeri (*høsting*), *havbruk*, *trygg og sunn sjømat*, samt for *økosystem og menneskelig påvirkning*. Vi har lagt vekt på å styrke kunnskapsgrunnlaget for sameksistens mellom havnæringene, øke kunnskapen om samlet påvirkning på sjømat og økosystem, samt øke kunnskapen om velferd hos oppdrettsfisk. I tillegg har vi prioritert å effektivisere datainnsamling og analyse ved satsing på nye ubemannede forskningsplattformer, nye analysemetoder og digitalisering. Vi har særlig prioritert regelverkspålagte analyser som må gjennomføres for at norsk sjømat skal ha adgang til markedet, datainnsamling for å gi kvoteråd som grunnlag for bærekraftig høsting av fiskebestandene, og forskning som grunnlag for regulering av havbruksnæringen.

2024 har vært et år for spisse prioriteringer. Størrelsen på NFDs bevilging, sammen med pris og lønnsvekst, har resultert i strammere økonomiske rammer. HI gir alltid råd på grunnlag av kjent kunnskap. Samtidig er vi avhengig av både ny kunnskap og tilstrekkelig overvåking for at usikkerheten i rådene ikke skal bli for høy. Hvis usikkerheten øker, vil dette bli angitt i hvert enkelt råd. Økt usikkerhet om for eksempel et bestandsestimat for torsk, vil kunne gi mer forsiktig eller konservativt råd etter føre-var-prinsippet, noe som kan bety at instituttet gir råd om at fiskekvoten bør gå ned.

Det er en tydelig utvikling ved Havforskningsinstituttets økonomi at ekstern finansiering er avgjørende for å «fullfinansiere» oppdraget fra departementet. Prosjekter som er finansiert av Forskningsrådet, FHF og EU, er derfor innrettet slik at de støtter opp om kunnskapsoppbygging som er nødvendig for rådgivningen. Vi merker oss at FHF sine utlysninger de siste årene oftere sammenfaller med de fagområdene hvor HI er avhengig av å bygge opp ny kunnskap for å svare på samfunnsoppdraget.

I 2024 har digital omstilling vært en hovedsatsing for Havforskningsinstituttet. Strategiske midler fra Forskningsrådet inngår i fire endringsprosjekt som tar i bruk ny teknologi og digitalisering i metodeutvikling for å oppnå mer effektiv forskning og overvåkning. Endringsprosjektene fokuserer på metodeutvikling, nye plattformer, ny sensorikk og transformasjon av arbeidsflyt over på mer effektive digitale løyper.

De strategiske endringsprosjektene for omstilling er som følger:

SmartLab HI utvikler en to-trinnstilnærming for analyser av fremmedstoff i sjømat, slik at vi kan sortere og gå videre til trinn to for de prøvene som er positive. I tillegg videreutvikles dataløypene og Sjømatdatabasen på ny plattform.

NEMO bruker ubemannede farkoster, nye sensorer og maskinlæring for å effektivisere overvåkningen og for å minimere bruk av menneskelige ressurser. Som eksempel har de startet med utvikling av nye metoder for overvåkning av plankton ved å bruke billedanalyse og maskinlæring, samt testing av ubemannede farkoster for overvåkning av snøkrabbe (AUV) og hval (flygende droner).

CoastWatch fokuserer på å utvikle nye digitale overvåkningsplattformer langs kysten og modeller og digitale verktøy som kan brukes for mer detaljert kunnskapsstøtte (digital tvilling) innen kyst- og akvakulturforvaltning.

OceanLink støtter de tre andre prosjektene. Prosjektet er basert på gjennomprøvde metoder for å teste og utvikle fremtidens digitale løsninger. I 2024 har OceanLink bl.a. opprettet et senter for fjernstyring av ubemannede farkoster (ROC). Konkret ble USV-en Frigg fjernstyrt fra Bergen på et brislingtokt i Hardangerfjorden.

Ressursbruken innen de tre hovedområdene data, forskning og råd (tabell 3.1) viser i prosentvis utvikling at vi bruker mindre på data, mer på forskning og er stabil på rådgivning sammenlignet fra 2022 til 2024. Reduksjon og effektivisering i bruk av toktdøgn forklarer nedgangen i bruk av ressurser på datainnsamling. Forskning har økt med 62 mill. kroner fra 2023 til 2024. Dette skyldes at vi har lagt vekt på gjennomføring i våre eksterne forskningsprosjekter for 2024.

TABELL 3.1 RESSURSBRUK FORDELT PÅ OVERORDNEDE MÅL (MILL. KRONER)

Kategori	2022	2023	2024
Rådgivning	274 (18 %)	260 (18 %)	282 (18 %)
Forskning	459 (31 %)	495 (34 %)	557 (35 %)
Data	770 (51 %)	719 (49 %)	742 (47 %)
Totalt	1502 (100 %)	1475 (100 %)	1581 (100 %)

Økningen i ressursbruk fra 2023 til 2024 skyldes videre rekalkulering av kategorisatser/timepriser, totalt 39 mill. kroner, belastningsfullmakter og øremerkede bevilgninger (eks. LoVe og Mareano) 28 mill. kroner og HIs digitale satsningsprogram OceanLink, 27 mill. kroner. Når det gjelder timeprisene, ble disse oppjustert i tråd med reell inflasjon. Kostnadskutt er så langt det lar seg gjøre gjennomført på andre områder enn på operasjonell aktivitet. Likevel ses en nedgang i antall produserte FoU-timer.

RESULTATKJEDE

Innsatsfaktorer

- 1060* ansatte
- 311 forskere
- 401 teknikere
- 86 administrativt ansatte
- 148 sjøansatte
- 1,82 mrd kr bevilget
- 8 forskningsfartøy, 1075 toktøgn
- Teknisk infrastruktur – 10 laboratorier, forskningsstasjoner m.m.

Aktivitet

- Kompetanse om hele det marine økosystemet
- Overvåking av 57 bestander fisk, skalldyr og sjøpattedyr
- 19 tidsserier med mattrygghet
- Overvåking miljø og økosystem i havet og langs kysten
- Internasjonalt samarbeid om kvoteråd og forvaltning
- Kartlegging av gytefelt, verneområder, bunnforhold m.m.
- Rådgivning
- Forskning
- Datainnsamling
- Dataforvaltning
- Doktorgradsveiledning
- Metodeutvikling
- Teknologit utvikling
- Redskapsutvikling
- Innovasjon

Produkt og tjenester

- Kunnskapsbaserte råd til forvaltningen
- 345 vitenskapelige artikler internasjonale tidsskrifter med referee
- 268 foredrag/poster
- 24 457 siteringer
- 181 240 besøk i Hls digitale rapporter
- Bidrag til 13 doktorgrader
- 38 EU-prosjekter
- Unike tidsserier
- Nasjonalt marint datasenter (NMDC)
- Sjømatdata
- Ny havbruksteknologi
- Ny fangstteknologi
- Lakselusvarsel
- Nasjonal marin biobank (Marbank)
- Rederitjenester – drift, vedlikehold, mannskap
- Stasjonstjenester – forsøk, testing, overvåkning

Brukereffekter

- Forutsigbar økonomi for fiskeri- og havbruksnæringen
- Kunnskapsgrunnlag for investering i marine næringer
- Marint kunnskapsgrunnlag for politikkutforming
- Nye fangstmetoder
- Nye oppdrettsmetoder
- Nye næringer
- Innovasjonsprosesser
- Bidrar til forskerutdanning

Samfunnseffekter

- God forvaltning og bærekraftig høsting av marine ressurser
- Rike og rene hav- og kystområder i et evighetsperspektiv
- Trygg sjømat v. testing i hht regelverk og derfor adgang til markedet i Norge og utlandet
- Eksport av norsk sjømat følger EUs regelverk – forutsetning for salg
- Sysselsetting, bosetting, lokal samfunnsbygging og infrastruktur – det industrielle økosystemet
- Rene kystområder til rekreasjon for befolkningen
- Økt allmennkunnskap og bevissthet om havet og sjøen som fenomen og dens betydning for menneskene
- 60 års forvaltningssamarbeid med Russland uavhengig av politiske spenninger
- 50 års deltagelse i FNs Nansen-program, økosystemforvaltning og ernæring
- Kunnskapsoverføring om vårt vellykkede forvaltningsregime til andre land

Figur 3.1 Figuren viser eksempler på de ulike elementene i resultatkjeden fra innsatsfaktorer til samfunnseffekter.

* Omfatter alle arbeidsforhold med utbetaling, inkl. eksterne, vikarer, lærlinger og timelønnet. Tall på publikasjoner hentet fra databasen Cristin 14.03.24.

3.2 REDEGJØRELSE PER OVERORDNET DELMÅL

3.2.1 DELMÅL 1 – HAVFORSKNINGSINSTITUTTET SKAL LEVERE RÅD OG KUNNSKAPSGRUNNLAG BASERT PÅ BESTE TILGJENGELIGE DATA OG FORSKNING

Havforskningsinstituttet er statens fagorgan på havforvaltning, og leverer råd til myndigheter og forvaltning som grunnlag for politikk- og regelverksutforming.

Havforskningsinstituttet har registrert totalt 100 råd og høringer i 2024 som har vært gjennom behandling i vår rådgivningskomité. I komiteen blir rådene presentert og kvalitetssikret. Komiteen blir også informert om de viktigste rådene utformet gjennom Det internasjonale råd for havforskning (ICES), og kan om nødvendig kommentere disse rådene.

Mye av Havforskningsinstituttets rådgivning til norske myndigheter er direkte koblet til internasjonalt samarbeid, særlig gjennom ICES. ICES er en uavhengig, vitenskapelig organisasjon som gir råd om forvaltningen av det marine miljøet og de marine ressursene. ICES ble opprettet i Danmark i 1902, og består av 20 medlemsland, deriblant Norge. ICES gir kvoteråd for de viktigste fiskebestandene til nasjonale myndigheter hvert år. Organisasjonen har et nettverk på over 5000 forskere fra mer enn 690 marine institutter.

Ressursbruk i rådgivningen

Instituttets rådgivning utgjør 18 % av total ressursbruk for alle prosjektene. Totalt sett brukte HI 282 mill. kroner på rådgivning i 2024.

TABELL 3.2 STYRINGSPARAMETER DELMÅL RÅD

Styringsparameter	Resultatkrav	Måloppnåelse 2024
Brukertilfredshet	De viktigste brukerne vurderer at instituttet holder en god vitenskapelig standard i sin rådgivning	Gjennomføres hvert annet år, neste i 2025
Antall råd fra ICES der HI har bidratt med datagrunnlag som går inn i ICES sin interne peer review-vurdering	Ingen resultatkrav	Bidratt med datagrunnlag til 68 bestander
Antall råd som er vurdert i HIs rådgivningskomité	100	100 %
Råd og kunnskapsgrunnlag for kystnær forvaltning generelt og datafattige bestander spesielt – status for forvaltningsverktøyet/ bestandstabellen	Gradvis forbedring av kunnskapsgrunnlaget i tråd med forvaltningsprinsippet i havressursloven	2 nye bestandsråd gitt i 2024
Antall bestander og oppdrettsarter HI har overvåking innen trygg og sunn sjømat i et helkjedeferspektiv	Overvåking av vill- og oppdrettsfisk utgjør totalt 19 serier innen sjømat	100 %

* Kilde: Bestandsoversikten på www.hi.no

3.2.2 DELMÅL 2 – HAVFORSKNINGSINSTITUTTET SKAL LEVERE
INTERNASJONALT LEDENDE FORSKNING

Vi er godt tilfredse med resultater i fagevalueringen av norsk biovitenskap (EVALBIOVIT) som ble lansert i 2024. Evalueringen har vurdert hele HI sin prosjektportefølje i perioden 2011–2021. Den konkluderer med at HI publiserer veldig god forskning som er godt sitert. I 2021 hadde vi i gjennomsnitt 1,28 publikasjoner per forsker. Totalt sett ble Havforskningsinstituttets vitenskapelige innvirkning (siteringsscore) vurdert som meget god, med en andel på 17,7 % av våre artikler blant de mest siterte publikasjonene (de 10 % mest siterte) i 2021. HI sitt medforfatterskap på vitenskapelige publikasjoner for 2019–2021 gjenspeiler instituttets omfattende forskningssamarbeid både nasjonalt og internasjonalt. Havforskningsinstituttets forfatterandeler ble vurdert som relativt høy etter internasjonal standard. Forskere på HI er medforfattere på artikler med internasjonale institusjoner i Europa (Danmark, Frankrike, Tyskland) og i Australia, Canada og USA.

Fagevalueringen vurderer HI sitt lederskap og rolle i overvåkning av økosystemer (hav og kyst) som veldig bra til fremragende. Den peker på at slik overvåkning gir viktige og vidtrekkende resultater og gir verdifulle samfunnsråd. Evalueringen anbefalte å øke forskningsmessig bruk av de unike lange tidsseriene og det omfattende datagrunnlaget samlet inn i overvåkingen, samt ytterligere øke publisering i anerkjente tidsskrifter med bredt nedslagsfelt.

I 2024 har Havforskningsinstituttet opprettholdt en tilfredsstillende måloppnåelse, med akseptabel publiseringsgrad. Vi har en høy siteringsrate som indikerer både høy relevans og kvalitet. Toppåret 2022 forklares med en ekstraordinær publiseringsinnsats under covid-19-perioden.

Havforskningsinstituttet har opprettholdt omtrent samme nivå innen tilslag på søknader til Forskningsrådet, men innen EU-søknader har en hatt en nedgang i 2024 etter rekordhøyt tilslag i 2023. Deltagelse i antall EU-prosjekter har økt fra 26 prosjekt i 2023 til 38 prosjekter i 2024 som følge av tilslagsraten i 2023. HI er koordinator for tre av disse.

Instituttet har økt forskningsaktiviteten innen økologiske effekter av nye marine næringer som havvind, samlet påvirkning i kyst- og havområder, datafattige bestander, dyrevelferd innen havbruk, samt nyskapning i endringsprosjektene som skal levere nye, effektive og bedre metoder og løsninger.

Det er stor interesse for HI sine rapporter som publiseres på instituttets nettsider HI.no. Deres relevans for brukerne kan antydes ved at visninger av nettrapportene i 2024 var 181 142. Dette var en oppgang på 21 % fra 2023 til 2024. Mest lest var Risikorapporten med 7640 visninger.

TABELL 3.3 STYRINGSPARAMETER DELMÅL FORSKNING

Styringsparameter	Resultatkrav	Måloppnåelse 2022	Måloppnåelse 2023	Måloppnåelse 2024
Publikasjonspoeng	Opprettholde et nivå på 150 publikasjonspoeng	430	387	396
Publikasjoner	Gjennomsnittlig 1,25 publikasjon per forsker	1,13	1,15	1,10
Sampublikasjoner*	Opprettholde et nivå på 160 sampubliseringer	258 internasjonalt 93 internasjonalt	234 internasjonalt 97 nasjonalt	248 internasjonalt 72 nasjonalt
Siteringer	Årlig økning i antall siteringer	22 647	23 334	24 457
Publikasjoner i høyt vitenskapelig anerkjente tidsskrifter ***	Årlig økning	142 på nivå 2	120 på nivå 2	115 på nivå 2
Andel søknader til Forskningsrådet som blir innvilget		24 %	26 %	22 %
Andel søknader til EU som blir innvilget		47 %	65 %	24 %

HI har økt innsatsen på EU-søknader i 2024, og andelen tilslag har sammenheng med dette. Per 11. mars 2025 har ikke alle evalueringene kommet ennå, og HI har flere prosjekter på reserveliste.

Internasjonalt samarbeid

Havforskningsinstituttet sitt omfattende samarbeid med det internasjonale havforskningsrådet (ICES) er beskrevet under delmål 1 om rådgivning.

Havforskningsinstituttets største prosjekt rettet mot internasjonale, utviklingsrelaterte spørsmål er Nansenprogrammet, som finansieres av Norad og utføres i samarbeid med FNs Food and Agriculture Organization (FAO). Nansenprogrammet har som mål å bedre matsikkerhet for befolkningen i samarbeidsland som i dag teller 32 land. Med finansiering fra Norad og UD gjennomfører vi i tillegg bilaterale utviklingsprosjekter med Kina, India, Sri Lanka, Mosambik, Tanzania, Kenya, Oman, Ghana, Colombia, Cuba og Sudan.

Instituttet bidrar aktivt i FNs havforskningstiår og samarbeider særlig med UNESCO/IOC i utvikling av vitenskapelig rådgivning i FN-systemet. I 2024 har vi fortsatt å understøtte det internasjonale havpanelet for en bærekraftig havøkonomi. Peter M. Haugan, fagdirektør ved Havforskningsinstituttet, leder en komité oppnevnt av International Science Council i 2024 for å spille inn fra det globale forskersamfunnet til den mellomstatlige prosessen for FNs havkonferanse (UNOC), og er med i den vitenskapelige komiteen for One Ocean Science Congress som er en Special Event for UNOC siden 2023.

Instituttet er sekretariat for og understøtter det globale handlingsnettverket for å fremme akvatisk mat i matsystemet, ledet av NFD. HI gir også faglig støtte til norsk engasjement i Arktisk Råd og til CCAMLR i Antarktis samt viktige bidrag inn mot forvaltning av sjøpattedyr gjennom Den internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC) og Den Nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO).

I 2024 har vi også videreført samarbeidet med ledende institusjoner i Nord-Amerika og Europa. Norge ble i 2024 med i All Atlantic Oceanographic Research and Innovation Alliance (AAORIA) som startet som et samarbeid mellom EU, USA og Canada ti år tidligere, og er nå utvidet med land fra hele Atlanteren. NFD er med i High level board og Steering group med HI som bisitter i det siste.

Det mer enn 40-årige samarbeidet med Yellow Sea Fisheries Research Institute i Kina videreføres med midler fra Den norske ambassaden. Med EØS-midler har vi støttet Bulgaria og Portugal. Samarbeidet med IPMA i Portugal er økende på flere felter. Vi er også aktive i europeiske fora inkludert European Marine Board.

Faglig råd

I henhold til *Hovedinstruks for Havforskningsinstituttet* skal det oppnevnes et faglig råd. Rådet er direktørens verktøy for å sikre eksternt tilfang på faglig strategisk rådgivning. HI sitt faglige råd består av internasjonale eksperter innenfor instituttets fagområder:

Medlem	Institusjon	Land
Barange, Manuel	UN Food and Agriculture Organization	Italia
Bellingham, James G.	Johns Hopkins Institute for Assured Autonomu (IAA)	USA
Högstrand, Christer	King's College	Storbritannia
Hátun, Hjalmar	Faroe Marine Research Institute	Færøyene
Rindorf, Anna	DTU-Aqua	Danmark
Sundell, Kristina	Göteborgs universitet	Sverige
Tandy, Jeromy	Met Office	Storbritannia
Vorkamp, Katrin (leder)	Aarhus Universitet	Danmark

3.2.3 DELMÅL 3 – HAVFORSKNINGSINSTITUTTET SKAL GENERERE, SAMLE, FORVALTE OG TILGJENGELIGGJØRE RELEVANTE DATA AV HØY KVALITET FOR FORSKNING, FORVALTNING OG NÆRINGSUTØVERE

Havforskningsinstituttet skal sørge for nødvendig kartlegging og overvåkning av sjømat, marine ressurser og marint miljø på havet og langs kysten, som grunnlag for forskning, rådgivning og formidling.

HI gjennomfører årlig et omfattende overvåkningsprogram. Overvåkningsplanen (figur 3.2) beskriver prioriterte overvåkingsaktiviteter som gjennomføres regelmessig. Overvåkingsaktivitetene i 2024 har blitt gjennomført som planlagt. Mange av tidsseriene har gått i mange tiår, og noen helt tilbake til 1907.

OVERVÅKINGSPLAN SVARER OPP HIS BEHOV FOR REPETERENDE INFORMASJON

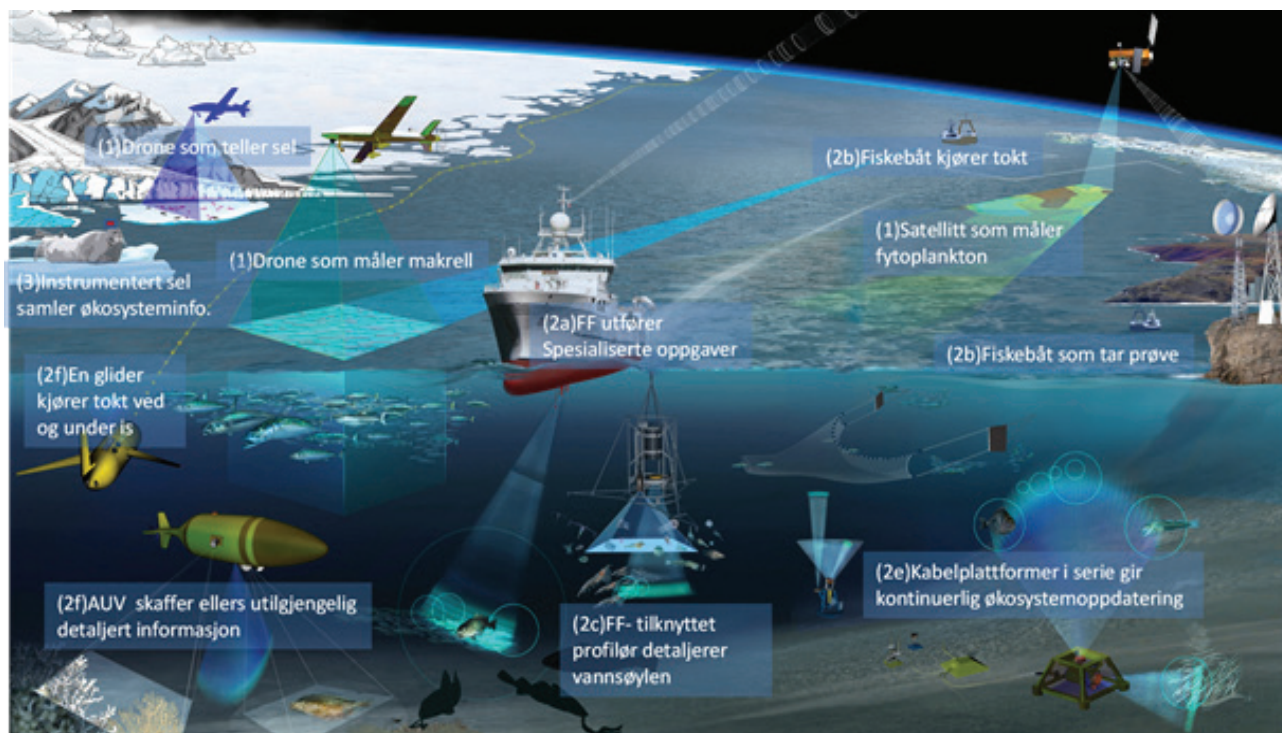

Figur 3.2 Figuren viser oversikt over Havforskningsinstituttets overvåkingsplan fordelt på seks pilarer.

TABELL 3.4 RESSURSBRUK I ULIKE KATEGORIER AV OPPDRAG INNEN DELMÅL DATA (MILL. KRONER)

Delmål data. Samle, forvalte og tilgjengeliggjøre data om marine økosystemer					
Forbruk i programmene per delmål	Kartlegge	Overvåke	Eksperiment, prosessstudier modellering	Lagre, forvalte, tilgjengeliggjøre data	Sum
2024	152	383	94	112	741
2023	157	378	104	81	719
2022	157	423	112	77	770

I 2024 har vi prioritert effektivisering av datainnsamling og analyse. Vi testet flygende droner til telling av hval og sel, mens undervannsfarkoster blir testet til telling av kongekrabbe og snøkrabbe. Vi testet ut bruk av ubemannede farkoster til bruk på brislingtokt i fjordene. Planen er å implementere metodene gjennom prosjektet Ny overvåkingsmetodikk (NEMO), der resultatene tilsier at de er egnet. Vi effektiviserer også datainnsamlingen, blant annet ved å styrke innhenting av data fra fiskeflåten. Prinsippet fra Fangstprøvelotteriet blir da brukt på fire fartøy i trålfåten. Resultatene er lovende, men det kreves mer utprøving før vi utvider datainnsamlingen. Vi jobber samtidig med økt bruk av data fra den mindre kystflåten, som kan gi bedre informasjon om hvordan det står til med kystressurser. HI vil oversende forslag til endret rapportering for den mindre fiskeflåten til NFD i 2025.

Figur 3.3 Illustrasjon av Havforskningsinstituttets datainnsamling. HI samler inn store mengder kvalitetssikrede data som er relevante for å gjøre vårt samfunnsoppdrag. Vi bruker en rekke forskjellige plattformer og måleinstrumenter for å overvåke hav- og kystområdene. Forskningsfartøyene er fortsatt vår viktigste datainnsamlingsplattform, men annen teknologi som autonome undervannsfarkoster (AUV og glidere) og ubemannede overflatefarkoster (USV), flygende droner, kablede observatorier på bunnen og bøyer utgjør en stadig økende del av datainnsamlingen. Dette gjøres i samspill med avanserte hav- og kystmodeller for å få god dekning i tid og rom. Instituttet samler også inn og analyserer store mengder prøver fra marint miljø, eksperimenter og sjømat.

Digital transformasjon av FoU-data ved Havforskningsinstituttet i 2024

I 2024 startet iverksetting av Havforskningsinstituttets strategiske handlingsplan for digital utvikling (2024–2028). Strategien skal bidra til å integrere skyteknologier, kunstig intelligens og sanntidsdatahåndtering i instituttets arbeid. HI skal være en ledende aktør innen marin forskning og forvaltning i den digitale tidsalderen.

TABELL.3.5 STYRINGSPARAMETERE DATA

Styringsparameter	Resultatoppgåelse 2024
Antall datasett som er gjort tilgjengelig	203 (Akkumulert: 3882)
Antall datasett som er publisert med Digital Object Identifier	112 (Akkumulert: 2034)
Tid fra innsamling av dataene til de er gjort tilgjengelig for nedlastning	95 % innen 1 md
Areal kartlagt for gyte- og oppvekstområder for fisk	10 % (ca. 5-6 % i Nordland og halve Hordaland, ca. 4,5 %)
Areal kartlagt for forvaltningsrettede naturtyper og funksjonsområder for viktige arter	HI har levert en rapport som identifiserer hva som er viktig å kartlegge, men vi har ikke gjennomført kartlegging
Antall nedlastinger av datasett*	Unike filer 84.085 Enkeltfiler 1.415.418
Antall siteringer av datasett**	I 2024: 165 Akkumulert: 960

* HI har gjennomført en metodeendring i rapporteringen av KPI-er i styringsparametre for data. Instituttet har implementert en datadrevet tilnærming som benytter maskinlesning av logger i sanntid. Rapportering av antall vil derfor ikke være sammenlignbart med tidligere årsrapporter. Med unike filer menes antall unike filer som er lastet ned. Enkeltfiler er et tall som viser totalt antall filnedlastninger av HI sine data. Ettersom noen unike filer blir lastet ned flere ganger, er dette tallet for enkeltfiler normalt høyere enn for unike filer.

** Med sitering av datasett menes hvor mange ganger HI sine datasett har blitt benyttet og sitert i offentlig publiserte forskningsartikler.

3.3. PRIORITERTE TILTAK OG BESTILLINGER I 2024

Kapittelet gjør rede for bestillinger i tildelingsbrevets kapittel 4.1 og 4.2 per tematisk kjerneområde.

Prioriterte tiltak og bestillinger innen kjerneområde bærekraftig fiskeri

Havforskningsinstituttet skaper kunnskapsgrunnlag for at fiskeri- og havpolitikken vil sikre nasjonal råderett over fiskeressursene, og forvalte dem til det beste for dagens og framtidige generasjoner.

I 2024 har vi utviklet kunnskapsgrunnlaget for fiskeriforvaltningen med sikte på gode høstingsregler, mer presise bestandsberegninger og en økosystembasert tilnærming til ressursforvaltningen. Vi har effektivisert bruk av evaluering av forvaltningsstrategier. Dette vil gjøre det mulig å respondere på effektene av klimaendringer med hyppigere evaluering av høstingsregler for bestandene. I 2024 evaluerte vi forvaltningsstrategien for lodde og reke i Barentshavet.

Lavere kvoter på kommersielle arter som f.eks. nordøstarktisk torsk gir økt press på høsting av andre arter og bestander. Instituttet prioriterer derfor å øke kunnskapen om datafattige kystressurser. I 2024 ble det for første gang gitt kvoteråd for kveite og breiflabb. Vi vil ytterligere styrke innsatsen hos lange og brosme, uer og blåkveite. Vi har ellers fokusert på bestandene som er prioritert i bestands-fiskeritabellen.

Vi har prioritert å videreføre studiene av effekter av verneområder for hummer, og metodeutvikling når det gjelder effekter av ulike typer bevaring, f.eks. kysttorsk. HI har også levert en rapport med forslag til styrket overvåking av Raet nasjonalpark. Instituttet har styrket arbeidet med økosystembasert forvaltning som ble gjenopptatt av Fiskeridirektoratet i 2024.

Havforskningsinstituttet er inne i en teknologisk og digital omstilling. Vi har lagt vekt på utvikling av metodikk og bruk av ny teknologi til effektivisering av datainnsamling og analyse.

I 2024 har Havforskningsinstituttet ikke gjennomført tildelingsbrevets bestilling av feltforsøk på levendelagring av makrellstørje, men vil gjennomføre slike tokt i 2025 i henhold til avtale med Fiskeridirektoratet.

Havforskningsinstituttet har integrert betydning av klimaendringer i instituttets forskning og rådgivning, og det er skrevet flere artikler om dette. Det er også overlevert et kortfattet notat til NFD som skisserer hvordan man bør utføre klimainformert kvoterådgivning.

Prioriterte tiltak og bestillinger innen kjerneområde bærekraftig havbruk

Havforskningsinstituttet skal utvikle kunnskapsgrunnlag til havbruksforvaltningen og slik bidra til økt verdiskaping fra akvakultur innenfor bærekraftige rammer. HI gir ut en årlig risikovurdering av miljøeffekter av havbruk. Den gir oppdatert kunnskapsstatus, vurdering av tilstand og risiko, og danner grunnlag for prioritering av ressursbruk innen overvåking, forskning og rådgivning innen havbruk. Studier av effekter av organisk belastning på sårbare habitat har økt oppmerksomhet, som f.eks. nye metoder for å overvåke miljøeffekter på hardbunn. Vi har også undersøkt spredning og effekt av ulike antigroemidler brukt på oppdrettsnøter og vurderer samlet belastning i kystsonen med metoder utviklet i CoastRisk-prosjektet.

Instituttet har gjennomført forsøk med oppdrettstorsk for å styrke kunnskapsgrunnlaget rundt miljøeffekter av torskeoppdrett. I løpet av 2025 vil vi gi ut en oppdatering av risikoanalysen og kunnskapsgrunnlaget på miljøeffekter av torskeoppdrett i henhold til bestilling fra Fiskeridirektoratet. I tillegg kommer det en kunnskapsstatus og risikoanalyse av økologiske effekter av lakseoppdrett på villfisk med fokus på kysttorsk i løpet av 2025.

HI har videreført det systematiske arbeidet med å kartlegge risiko knyttet til dyrevelferd i ulike oppdrettssystemer og -prosedyrer, og særlig prioritert arbeid med velferdsindikatorer og tilknyttede observasjonsmetoder. Dette omfatter bl.a. risiko ved ulike avlusningsprosedyrer, bruk av ny havbruksteknologi, og ytre risikofaktorer som f.eks. perlesnormaneter, som har vært en stor utfordring i 2023 og 2024. Mer effektiv datastrøm fra havbruksanleggene via Fiskeridirektoratet og Mattilsynet gir sammen med HI sine egne forsøk redusert behov for dyreforsøk. Kamerateknologi med maskinsyn har gitt nye muligheter til å observere og analysere individuell velferd i store havbrukssystemer. Dette gjør det mulig å utvikle og ta i bruk velferdsindikatorer til nytte for både forskning, næring og forvaltning.

HI og Veterinærinstituttet har et felles prosjekt for å videreutvikle LAKSVEL-standarden for måling av velferd til oppdrettslaks. Målet er å øke forståelsen av hvordan hver velferdsindikator påvirker fisken, og å modellere den samlede effekten av disse indikatorene på fiskens velferd. I tillegg har HI arbeidet med å utvikle indikatorer som evaluerer laksens evne til å fylle svømmeblæren i nedsenkede merder, samt å identifisere hjernemarkører for å måle stressnivået hos fisken i støyende oppdrettsmiljøer. I 2024 har vi også startet arbeid med å analysere ulike måter å beregne fiskedødelighet i næringen. Målet er å få en omforent metode og økt forståelse for når de ulike metodene er best egnet.

HI har betydelig overvåkning av og forskning på rømt oppdrettslaks. Vi overvåker om lag 200 lakseelver. Fiskefellen i Etneelva gir detaljert kunnskap både om rømt laks, villaks og sjøaure, herunder overlevelse i sjøfasen og effekter av lakselus på vill laksefisk. HI har i 2024 opprettholdt omfattende overvåkning knyttet til påvirkning av lus på vill laksefisk i det nasjonale overvåkningsprogrammet NALO, videreutviklet modellgrunnlaget, og bidratt i den årlige vurderingen i trafikklyssystemet. Vi har bidratt i komitéarbeid og med datagrunnlag knyttet til videreutvikling av trafikklyssystemet, herunder oppfølging av NOU 2023:23.

Instituttet har bidratt med innspill knyttet til havbruk til havs, bl.a. vurdert risiko og kunnskapsbehov knyttet til vandringruter hos postsmolt. I 2024 har vi gjennomført forsøk for å teste ut hvor godt oppdrettslaks tolererer de bølge- og strømforhold som kan forventes i havbruk til havs. Vi har videre undersøkt historiske data fra tokt de siste tiårene for å vurdere hvor godt miljøforholdene er egnet til havbruk. Det gjennomføres også nye målinger av saltholdighet, vannstrøm og oksygenforhold i Norskerenna, som er ett av de tre områdene som er avsatt til havbruk til havs.

Prioriterte tiltak og bestillinger innen kjerneområde sunn og trygg sjømat

Havforskningsinstituttets hovedansvar innen sjømat er å bidra til å sikre at sjømat som når ut til forbrukere, er trygg og sunn. For å sikre at norsk fisk har markedsadgang (både vill og oppdrettet fisk), må overvåkingen gi tilstrekkelig oversikt over innholdet av fremmedstoffer og næringsstoffer i sjømaten.

Innhold av fremmedstoffer i villfisk analysert i 2024 viser gjennomgående lave verdier av tungmetaller og POPs (organiske miljøgifter), inklusiv PFAS, men PFAS-nivåene varierte mye mellom arter og fangstområde, uten noen gjennomgående geografisk trend. PFAS i fôr til laks overføres til filét i ulik grad. I tillegg inneholder laksefôr mange ulike PFAS-forløpere som maskerer fôr-til-filét-overføring. Overvåkingen av mikroplast viser mer plast i nord enn i sør, i tillegg øker mengden mikroplast med minkende størrelse på partiklene. Uavhengig av størrelse og område, er hovedkilden polyetylen.

Parasitten kudoa, som gjør fiskekjøttet om til flytende, geléaktig masse, ble i 2024 identifisert i flere arter i Norge, bl.a. torsk og brosme. Fisk som er rammet av kudoa kan ikke benyttes til sjømat. I 2024 ble også parasitten kveis for første gang identifisert i oppdrettstorsk. Multiresistente bakterier ble identifisert i avløp i bergensregionen, mens tilstanden i andre områder i Norge ikke er undersøkt, og betydningen av spredning i det marine miljø vil undersøkes.

Instituttet skal innenfor sitt ansvarsområde bidra i arbeidet med kartlegging av årsaker til høye miljøgiftnivå, men undersøkelser ved Sklinnadupet i 2024 har ikke klart å påvise konkrete forurensningskilder til høye miljøgiftverdier i kveite i området.

HI bidrar til et kunnskapsbasert fôrregelverk, som grunnlag for at sjømat skal være trygg og sunn. I forskning som er nødvendig for utvikling av nytt «sirkulært» bærekraftig fôr og kumulativ risikovurdering av industrivirksomhet i det marine miljøet, har HI i 2024 etablert ny to-steps NRL-metode for overvåkning av plantevernmidler i laksefôr.

Instituttet skal ivareta forpliktelser opp mot nytt EU-regelverk på trygt fôr og trygg mat og i rollen som nasjonalt referanselaboratorium for parametere knyttet til sjømat. I 2024 har HI funnet at insekter dyrket på slam viser oppkonsentrering av dioksiner og metaller som overstiger nåværende regelverk. To «nye» mykotoksiner som ikke er regulert enda, er vist å påvirke fiskehelsen (anemi) på nivåer som kan finnes i nye råvarer.

I 2024 analyserte HI næringsinnholdet i mange ulike typer fisk og sjømat som gjør at Sjømatdatabasen kan utvides med nye tall på omega-3-fettsyrer, protein, vitamin B12 og selen, variasjonen i innhold var betydelig mellom arter.

Prioriterte tiltak og bestillinger innen kjerneområde økosystemer og menneskelig påvirkning

Økosystemene er helt sentrale for høsting av fisk og akvakultur, dvs. produksjonen av trygg og sunn sjømat, fôr og ingredienser. Havforskningsinstituttet prioriterer arbeidet med å forbedre regional og lokal rådgivning.

I 2024 har vi undersøkt sammenheng mellom klimaendringer og dynamikken til marine miljøgifter i prøver fra Barentshavet (fra dyreplankton til marine pattedyr). HI finner flere «nye» miljøgifter i Barentshavet. Det forklares ved ny tilgjengelig metodikk for en del stoffer. Betydningen for det marine økosystemet undersøkes gjennom en nyetablert proteogenomic plattform. Ved undersøkelse i en gnagermodell, fant vi at høy dose av de undersøkte miljøgiftene førte til redusert leverhelse, mens reproduksjon ikke ble påvirket.

HI ledet en internasjonal kunnskapssammenstilling av rundt 400 artikler om hvordan de arktiske økosystemene blir påvirket av arter som vandrer inn fra varmere områder (borealisering). Borealiseringen, som er en prosess der mer varmekjære arter blir en del av de arktiske økosystemene ettersom klimaet blir varmere, er først og fremst knyttet til innstrømningsområdene i Barentshavet og Chukchi-havet på grunn av innstrømming av vann med økende temperatur. Det er likevel økende evidens også for at borealiseringen spres videre til omliggende arktiske økosystem. Disse endringene medfører endringer i biodiversitet, økosystemstruktur og -dynamikk, men hvilken risiko disse endringene utgjør for arktiske økosystem er usikker på grunn av manglende kunnskap om økosystemenes adaptive kapasitet.

Innen vurdering av menneskelig aktivitet og påvirkning er risiko fra samlet påvirkning vurdert for fire akvakultur-produksjonsområder med bruk av den såkalte 'CoastRisk'-metoden. Vurderingene viser en avtagende risiko fra samlet påvirkning fra vest til nord, noe som i stor grad skyldes mindre akvakultur i nord. Andre sektorer som bidrar signifikant til samlet påvirkning i disse områdene er fiskeri, fritidsfiske og maritim transport. Modellering av produksjonsområde 3 med Hardangerfjorden viser at utslipp av næringsstoffer fra oppdrett bidrar til en økning i primærproduksjon på 5 % i gjennomsnitt for hele området, men at det er store lokale variasjoner.

Vi er i ferd med å utvikle «risikokart» for samlet påvirkning på økosystemene. I samarbeid med Faglig forum og utvalgte kystkommuner utvikles vurderingene av samlet påvirkning til romlige oppløste vurderinger, som skal munne ut i såkalte risikokart. Vurderingene skal presenteres i en interaktiv kartløsning, der brukere (både fra forskning og forvaltning) gis anledning til å velge områder og hvilke sektorer og påvirkningsfaktorer som skal med i analysene. Formålet med kartløsningen er å gi effektiv kunnskapsstøtte til nasjonal, regional og lokal forvaltning, og gi et helhetlig perspektiv til HIs egen forskning og rådgivning. Kartløsningen utvikles først som en pilot for kyst-SVO-ene fra Lofoten og nordover og de nordlige havvindområdene.

TABELL 3.6 OVERSIKT OVER HVORDAN DRIFTSBEVILGNINGEN PÅ KAP. 923, POST 01 ER FORDELT PÅ FAGOMRÅDER (1000 KR) I 2022–2024

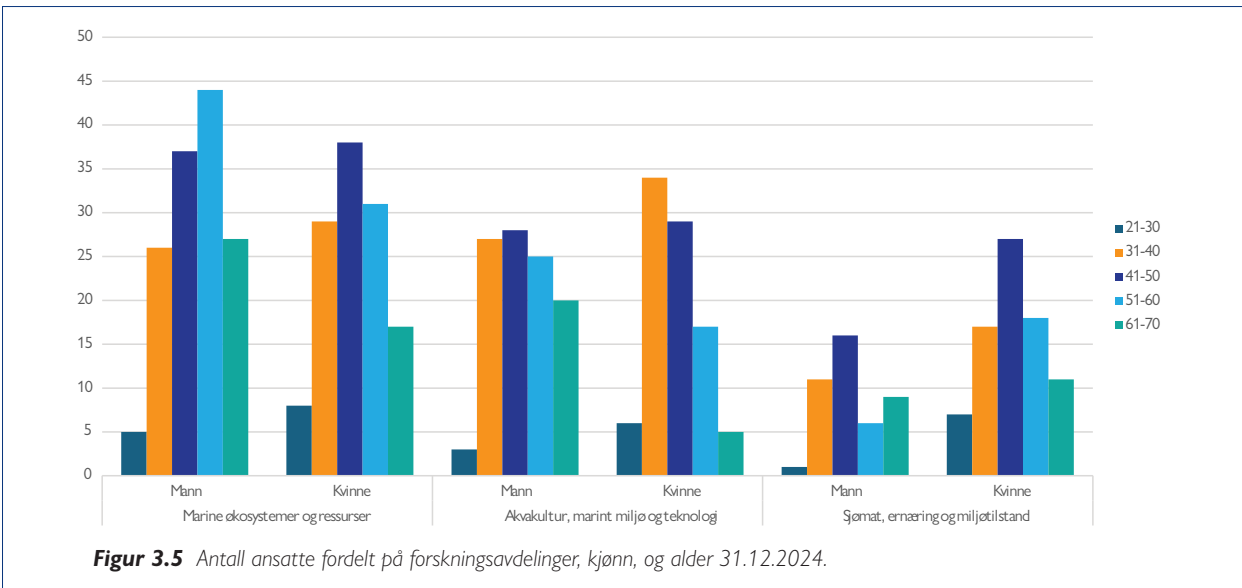
Del-mål	År	Bærekraftig akvakultur	Bærekraftig høsting hav	Bærekraftig høsting kyst	Marint miljø hav	Marint miljø kyst	Marin utviklings-forskning	Trygg og sunn sjømat*	Sum
Data	2024	109 458 (7 %)	280 749 (18 %)	57 504 (4 %)	124 826 (8 %)	68 153 (4 %)	70 826 (4 %)	30 215 (2 %)	741 731 (47 %)
	2023	119 391 (8 %)	261 680 (18 %)	67 204 (5 %)	118 149 (8 %)	60 676 (4 %)	59 585 (4 %)	32 737 (2 %)	719 422 (49 %)
	2022	112 237 (7 %)	281 911 (19 %)	69 308 (5 %)	137 499 (9 %)	65 335 (4 %)	59 776 (4 %)	43 595 (3 %)	769 661 (51 %)
Forsk-ning	2024	169 951 (11 %)	78 451 (5 %)	24 807 (2 %)	67 544 (4 %)	49 816 (3 %)	114 299 (7 %)	52 480 (3 %)	557 348 (35 %)
	2023	144 682 (10 %)	75 161 (5 %)	27 115 (2 %)	60 124 (4 %)	38 831 (3 %)	112 214 (8 %)	37 121 (3 %)	49 5 248 (34 %)
	2022	124 344 (8 %)	68 958 (5 %)	25 710 (2 %)	63 948 (4 %)	34 504 (2 %)	102 724 (7 %)	38 299 (3 %)	458 486 (31 %)
Råd	2024	47 966 (3 %)	52 762 (3 %)	14 337 (1 %)	42 883 (3 %)	17 652 (1 %)	91 261 (6 %)	15 472 (1 %)	282 334 (18 %)
	2023	44 326 (3 %)	61 973 (4 %)	22 169 (2 %)	41 066 (3 %)	17 620 (1 %)	49 166 (3 %)	23 676 (2 %)	259 996 (18 %)
	2022	42 815 (3 %)	60 866 (4 %)	24 116 (2 %)	38 803 (3 %)	17 036 (1 %)	68 497 (5 %)	21 605 (1 %)	230 997 (18 %)

Dataproduksjon innen trygg og sunn sjømat har gått betydelig ned de siste årene, mens forskningsaktiviteten har økt. Dette skyldes behov for å øke kunnskapen om effekter av nye miljøgifter som grunnlag for regelverksutforming.

**TABELL 3.7 MEDIAN FOU-TIMER PER FORSKNINGSÅRSVERK (2022–2024)
FORDELT PÅ VÅRE TRE FAGAVDELINGER**

Median FoU-timer	2022	2023	2024
Avd. Akvakultur, marint miljø og teknologi	1 212	1 317	1 274
Avd. Marine økosystemer og ressurser	1 354	1 329	1 406
Avd. Sjømat, ernæring og miljøtilstand	1 338	1 380	1 324
Avdelingenes samlede median	1 303	1 331	1 351

Utviklingen i FoU-timetall er naturlig å gruppere innen våre tre forskningsavdelinger (tabell 3.8). De representerer alle forskningsgruppene og de ti laboratoriene som leverer timer inn i prosjektene. Tallene fra 2022 til 2024 viser at medianen for FoU-timer for forskningsfaglig personell er meget god og stabil (80 % fakturerbar tid for 2024, beregnet etter SSBs tall om 1695 timer som et årsverk). Innretning av prosjektportefølje for ett gitt år vil kunne skape noe variasjon mellom avdelingene.

Alders- og kjønnsfordelingen varierer noe mellom de tre forskningsavdelingene, med høyest kvinneandel i Sjømat, ernæring og miljøtilstand, og en tendens til høyere alder blant menn enn kvinner.

TABELL 3.8 BRUK AV FISKERIFORSKNINGSavgiften (FFA):

Aktivitet	2022	2023	2024
Bestandsovervåking	104 066 356	120 668 489	132 175 333
Redskapsutvikling	6 256 400	10 342 435	3 040 438
Observasjonsmetodikk og utstyr	11 986 000	9 200 000	12 459 540
Rådgivning	11 497 000	24 200 000	11 446 834
Fangstsampling (Referanseflåten m.m.)	41 000 000	41 000 000	43 334 393
Økologi	7 746 200	6 393 700	3 985 101
Trygg og sunn sjømat	14 694 700	14 694 700	13 244 845
Totalt	197 246 656	226 499 324	219 686 484

Havforskningsinstituttets bruk av Fiskeriforskningsavgiften var på et noe lavere nivå i 2024 enn i 2023. Hovedandelen av midlene ble brukt på bestandsovervåking, og andelen brukt til dette ble økt i 2024 sammenlignet med foregående år. Nivået på bruk av midler inn mot redskapsutvikling og økologi ble redusert. Bruk av FFA-midler innen trygg og sunn sjømat har gått ned grunnet redusert omfang av analyser innen fremmedstoff på villfisk, noe som skyldtes redusert kapasitet i laboratoriene. Aktiviteten er planlagt å tas opp på tidligere nivå i 2025. Analyse av parasitter ble i 2024 gjennomført med ekstern finansiering, noe som også bidro til redusert bruk av FFA-midler.

3.4. ORGANISASJONSUTVIKLING,EFFEKTIV OG SIKKER DRIFT

For å styrke digitaliseringen ved HI, er det etablert to nye seksjoner i avdeling HI Digital, seksjon Dataplattform og seksjon KI & analyse. Disse skal gi et bedre grunnlag for å ta i bruk skyteknologier, kunstig intelligens og sanntidsdatahåndtering i instituttets arbeid.

I 2024 etablerte HI OceanLink som et program i HIs programsøyle med navnet Digital transformasjon. OceanLink skal modernisere HIs digitale virksomhet. Programmet understøttes av en skybasert dataplattform som også ble lansert i 2024. Den legger til rette for effektiv datainnsamling, analyse og deling gjennom automatiserte dataløyper. Den tilbyr avanserte løsninger for å ta bruk lagring av både strukturerte og ustrukturerte data, kraftige AI-verktøy og tilstrekkelig regnekapasitet for kunstig intelligens.

Havforskningsinstituttet har i år iverksatt et prosjekt for å vurdere HI sin økonomimodell. Prosjektet ledes av PwC og skal levere forslag til en forbedret modell for virksomhetsstyring ved instituttet. Deloitte-rapporten anbefaler også at HI fortsetter utviklingen av virksomhetsstyringen.

Instituttets kvalitetssystem er basert på hovedprinsippene i ISO 9001, og laboratoriene er akkreditert etter standarden ISO-EN 17025. Det er opprettet egne grupper som hvert år gjennomfører risikovurderinger, hendelsesrapporteringer, revisjoner og ledelsens gjennomganger.

På oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet har Deloitte i 2024 gjennomført en strategisk gjennomgang av Havforskningsinstituttet for å vurdere hvorvidt instituttet er innrettet for å levere på fremtidens behov. Rapporten gir støtte til HI sin strategiske retning når den peker på behov for en helhetlig digital transformasjon og ta i bruk teknologi som på sikt effektiviserer kunnskapsproduksjonen.

Kompetanseutvikling

Havforskningsinstituttets kursportal HI-akademiet gir opplæring, kurs og sertifisering for pliktkompetanse i laboratorier, tokt og feltarbeid, bruk av maskiner og infrastruktur, innen forskningsfag, administrasjon og digitalisering.

Nasjonal marin forskningsinfrastruktur

Marin forskningsinfrastruktur danner forutsetning for Havforskningsinstituttets virksomhet og evne til å gjennomføre samfunnsoppdraget.

Forskningsinfrastruktur på land

Havforskningsinstituttet har tre forskningsstasjoner som benyttes til forskning for å gi kunnskapsbaserte råd. I tillegg har instituttet to feltstasjoner og akkrediterte laboratorier. HI sin funksjon som nasjonalt referanselaboratorium (NRL) sikrer at metodikken følger internasjonale standarder og sertifisering etter ISO-EN 17025. Det er i 2024 etablert en tre-års investeringsplan for laboratoriene. Investeringsplanen skal sikre at laboratoriene vil effektiviseres og kunne levere data av god kvalitet på en effektiv måte. Forskningen ved stasjonene er knyttet til havbruk, ressursforskning, klimaforskning og effektstudier av ulike påvirkninger på det marine økosystem.

TABELL 3.9 ANSATTE PER LOKALITET VED ÅRSSLUTT

	Bergen	Tromsø	Flødevigen	Matre	Austevoll	Fartøy	Total
2024	666	85	48	34	40	147	1020
2023	667	89	47	42	40	157	1042
2022	701	86	48	42	41	169	1087
2021	717	88	47	38	41	147	1078
2020	724	82	45	39	44	150	1084
2019	716	77	42	38	41	146	1060

*Ikke med i oversikten: eksterne, timelønnet, lærlinger.

Fartøyene som opereres av Havforskningsinstituttet. Foto: Havforskningsinstituttet.

Forskningsinfrastruktur på sjø

Havforskningsinstituttets rederiavdeling drifter og forvalter nasjonal marin infrastruktur. Avdelingen bemanner og driver Havforskningsinstituttets fartøyer «G.O. Sars», «Johan Hjort», «G.M. Dannevig» og vårt nye kystforskningsfartøy «Prinsesse Ingrid Alexandra». I tillegg bemanner og driver vi «Hans Brattström» som eies av Universitetet i Bergen, «Dr. Fridtjof Nansen» som eies av Norad, «Kronprins Haakon» som eies av Norsk Polarinstitutt og «Hydrograf» som eies av Kartverket.

Rederiavdelingens hovedoppgaver er å:

- bemanne, vedlikeholde og operere fartøyer som eies eller drives av HI
- holde rederi og fartøy sertifisert for de fartsområder fartøyene skal operere i
- anskaffe, vedlikeholde og betjene vitenskapelig utstyr og instrumenter

TABELL 3.10 ANSATTE I REDERI

Rederi	Bergen	Tromsø	Fartøy	Totalt
Ansatte Fartøydrift	9	1	147	157
Ansatte Fartøyinstrument	34	0	0	34
Totalt	43	1	147	191

TABELL 3.11 ANDRE HOVEDTALL KNYTTET TIL FORSKNINGSINFRASTRUKTUR

Andre hovedtall	2022	2023	2024
Antall toktdøgn totalt inkl. leiefartøy	2722	2397	2140
HI totale toktdøgn (ekskl. drift av fartøy for andre)*	1050	1049	1075
Toktdøgn på egne fartøy (inkl. eksterne brukere)	1388	1467	1304
Persontoktdøgn	11090	9835	9768
Gjennomsnittlig toktdøgn havgående fartøy	294	263	299
Gjennomsnittlig toktdøgn kystgående fartøy	179	150	220
Utnyttelsesgrad stasjonsfasiliteter**	61 %	60 %	67 %

* Økningen skyldes redusert bruk av leiefartøy og insourcing til egne fartøy.

** Alle forsøksenheter har vært i bruk. Bruksomfang varierer med sesong og biologiske forhold.

3.5. ANDRE FORUTSETNINGER OG KRAV

Sikkerhet og beredskap

Instituttet har et beredskapssystem som ivaretar de hendelser og situasjoner instituttet har pålagt å ha beredskap for, samt hendelser som er identifisert gjennom risikovurderinger. Beredskapsplanen holdes oppdatert, og det avholdes beredskapsøvelser jevnlig. I 2024 har vi gjennomført øvelser innen brann, rømning og varsling. Rederiavdelingen øver regelmessig på håndtering av kriser. Det har ikke vært noen hendelser eller øvelser som har gjort det nødvendig å sette opp beredskapsorganisasjonen.

For å arbeide systematisk med sikkerhet har HI et kvalitets- og HMS-system som strukturerer arbeidet i henhold til arbeidsmiljøloven og skipssikkerhetsloven. Systemet er bygd opp i henhold til relevante ISO-standarder. Rederiavdelingen ble revidert av DNV mot krav stilt i ISM-koden, ISO 9001 og ISO 14001, hvorpå alle sertifikater ble fornyet.

Det har ikke vært alvorlige personskader eller hendelser som har medført betydelig arbeidsrelatert sykefravær.

Informasjonssikkerhet

Instituttet følger opp sikkerhetsadministrasjon med klarering og autorisasjon av ansatte etter behov. Rutiner for fysisk sikring er etablert.

I løpet av året har det blitt gjennomført både en intern informasjonssikkerhetstest og en intern IT-beredskapsøvelse for å styrke organisasjonens evne til å håndtere sikkerhetsutfordringer. Den eksterne testen, utført av Advisense AS, identifiserte totalt 13 funn. For å håndtere disse utfordringene er det satt i gang tiltak som inkluderer kompetanseheving gjennom nanolæringskampanjer og teknisk oppfølging for å redusere risiko. Det ble gjennomført en intern beredskapsøvelse før jul 2024. Den hadde som mål å teste og øve på oppdaterte beredskaps- og tiltaksplaner for IT-relaterte hendelser.

Videre arbeid vil konsentreres om å utarbeide sjekklister og enkle rutiner som gjør det enklere å reagere raskt ved mistenkelige hendelser, samt å øve regelmessig for å skape trygghet og forutsigbarhet i håndteringen. Et nytt verktøy, RiskRecon, skal bidra til at sikkerhetsvurderinger av tredjepartsleverandører innføres i 2025. Verktøyet vil supplere eksisterende sikkerhetsløsninger som Sikt Cybersikkerhetssenter og Microsoft Defender for Cloud.

Tilstandsrapport likestilling

TABELL 3.12 LIKESTILLINGSSKJEMA

Kalender- år	Antall ansatte*	Andel menn	Andel kvinner	Kvinnens lønn i % av menns lønn	Deltid		Midlertidige		Legemeldt fravær		Foreldrepermisjon	
					Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
2024	1171	57,9%	42,1%	93,3%	3,8%	3,9%	7,7%	12,6%	3,4%	4,8%	0,7 %	2,9 %
2023	1226	59,4%	40,6%	93,3%	4,4%	3,8%	8,5%	13,7%	3,5%	4,2%	0,8 %	1,7 %
2022	1263	59,0%	41,0%	92,5%	4,7%	3,9%	10,6%	18,0%	3,3%	4,1%	0,4 %	1,7 %
2021	1251	59,2%	40,8%	92,3%	4,9%	3,9%	11,8%	17,6%	3,4%	4,0%	0,6 %	1,8 %
2020	1206	58,7%	41,3%	91,8%	4,5%	5,0%	13,0%	17,7%	3,8%	4,6%	0,2 %	1,3 %

* Antall beregnes som unike forekomster i løpet av perioden. Dersom en person har vært midlertidig ansatt i deler av perioden og så gått over til fast ansettelse, vil de telles med både som midlertidig- og fast ansatte i perioden der overgangen skjer.

Rekruttering av ansatte med funksjonsnedsettelse

Havforskningsinstituttet deltar i *Helt med*, og har to fast ansatte i tilrettelagte stillinger for arbeidstakere med funksjonsnedsettelse eller lærevansker. HI sin kantine har i 2024 vært drevet gjennom avtale med ALF as, Senter for arbeidslivforberedelse, som er eiet av Bergen kommune.

I perioden 2020–2021 (inkluderingsdugnaden) har HI ingen nyansatte med funksjonsnedsettelse eller hull i CVen. Av totalt 59 ansettelser i 2024 var en av disse med funksjonsnedsettelse.

Grønn omstilling og bærekraft

Bærekraft setter rammer og retning for alt Havforskningsinstituttet gjør. Tildelingsbrevet fra NFD fastsetter at HI sitt bidrag til økt verdiskaping skal være innenfor FN's bærekraftsmål. Det innebærer mindre samlet miljøbelastning innenfor

økosystemets tålegrenser. FNs tiår for havforskning for bærekraftig utvikling er et viktig premiss for vår virksomhet inkludert Nansenprogrammet som også inngår i havtiåret.

I Havforskningsinstituttets strategi legges det til grunn at instituttet skal drive bærekraftig og redusere fotavtrykket fra egne aktiviteter. Instituttet tar utgangspunkt i nasjonale klima- og miljømål for bærekraftarbeidet. Overordnet bidrar instituttet kontinuerlig til økt bærekraft gjennom hovedmålet om å være en ledende kunnskapsleverandør for forvaltningen av levende marine ressurser og sjømat, nasjonalt og internasjonalt.

Havforskningsinstituttet arbeider målrettet med bærekraft gjennom sine sertifiseringer som Miljøfyrtårn, ISO 14001 og ISM-koden. Dette er viktige verktøy for instituttets miljøledelse. Som en del av det systematiske og helhetlige arbeidet, settes det opp årlige handlingsplaner med tydelige miljømål og tiltak. Klimaregnskapet synliggjøres ved rapportering.

TABELL 3.13 HAVFORSKNINGSINSTITUTTETS KLIMAGASSUTSLIPP I TONN CO₂-EKVIVALENTER FOR 2024

Scope 1. Virksomhetens direkte utslipp	12 484,24 t CO ₂ e
Scope 2. Indirekte klimagassutslipp fra energiforbruk	266,95 t CO ₂ e
Scope 3. Indirekte klimagassutslipp fra verdikjeden	1553,81 t CO ₂ e
Totalt utslipp fra virksomheten	14305,00 t CO ₂ e
Utslipp av biogent CO ₂ (hentet Miljøfyrtårn)	242 76 t CO ₂ e

Merk! Miljøfyrtårns klimaregnskap ble oppdatert i henhold til Greenhouse Gass Protocol (GHG) i november 2024. Tallene vil derfor ikke være direkte sammenlignbare med fjorårets tall.

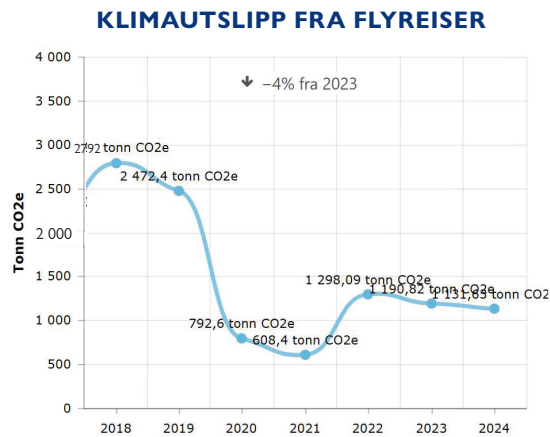
Instituttets klimaregnskap viser at de store utslippene fortsatt finner sted i driften av fartøyene. Ved oppskalering av ubemannede farkoster og bruk av ny teknologi kan det bli betydelige reduksjoner i klimaavtrykket.

HI har også iverksatt flere tiltak på land for å effektivisere energibruken og redusere utslipp fra transport. I bygningene i Nordnesgaten 33 og Strandgaten 196 i Bergen er det installert mer energieffektive varme- og ventilasjonsanlegg, hvor førstnevnte også blir tilkoblet fjernvarme. For å optimalisere arealbruken har instituttet innført kontorbookingssystemet Neowit, noe som på sikt vil bidra til redusert energiforbruk.

I 2024 produserte forskningsstasjonenes solcellepanel i Flødevigen og på Austevoll totalt 143 495,7 kWh solenergi, som er benyttet i den daglige driften av bygg og anlegg.

For å ytterligere redusere energiforbruket, er det innført klare krav om elbiler ved innkjøp og leasing av nye stasjonsbiler. El-drevne vaktbiler er anskaffet på flere av stasjonene.

Strenge retningslinjer for reisevirksomhet og digitale løsninger for samhandling og opplæring er noe som fortsatt bidrar til lavere CO₂-utslipp fra flyreiser. I tillegg satser virksomheten på sirkularitet, blant annet gjennom gjenbruk av møbler, utstyr og tekstiler, samt en streng politikk for kildesortering for å minimere naturpåvirkningen.

Figur 3.6 Grafen viser CO₂-utslipp fra flyreiser tilbake til 2018.

Under pandemien var det en markant reduksjon i utslippene frem til 2021. I 2022 ble det registrert en svak økning, men utslippsnivået har nå stabilisert seg på et betydelig lavere nivå enn før 2018. Nedgangen skyldes bruk av digitale møter og reiserestriksjoner som økonomisk sparetiltak.

Planer for klima- og bærekraftsområdet:

HI sin teknologiske og digitale omstilling innen overvåkningsmetodikk som på sikt forventes å bl.a. gi følgende effekter:

- Øke andelen energi fra kilder med mindre klimaavtrykk
- Reduksjon av oppvarmet areal
- Skifte tyngdepunkt fra store og mannskapskrevende skip til mindre skip med bedre forhold mellom klimautslipp og nytte
- Ta i bruk flere ubemannede farkoster (AUV, USV, ROV, droner og satellitter)
- Økt bruk av modellering og ny metodikk
- Mer synenergi fra fiskeflåten (prøvetaking og data)
- Øke oppmerksomhet rundt rutiner om gjenbruk og ombruk

Det er ennå ikke mulig å tallfeste effekten av disse miljøtiltakene.

Virksomheten skal gjennomføre en dobbel vesentlighetsanalyse for å prioritere tiltak der instituttets miljøpåvirkning er størst. Målet er å effektivt velge ut og gjennomføre tiltak som reduserer negativ miljøbelastning, øker positiv innvirkning og håndterer risiko knyttet til klima og natur. Det er satt i gang et arbeid for å finne gode verktøy til å måle effekten av dette arbeidet.

Instituttets innkjøpspolitikk og prosedyrer skal sikre at Havforskningsinstituttet følger lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Samfunnsansvar er konkret beskrevet i prosedyre for ivaretagelse av miljøhensyn og samfunnsansvar i anskaffelser, og prosedyre for innkjøp av varer og tjenester.

Miljøhensyn blir ivare tatt i anskaffelser ved at det gjøres en konkret vurdering i hvert kjøp på hva som vil gi størst miljøeffekt; å bruke klima- og miljø som et tildelingskriterium som vektes til minimum 30 %, eller om det er mest fordelaktig å sette absolutte miljøkrav i anskaffelsen tilpasset kjøpet eller tjenesten.

Konsulentbruk

Havforskningsinstituttet kjøpte i 2024 ikke tjenester fra kommunikasjonsbransjen. Mangel på kvalifisert personale er en utfordring på IT-området. Havforskningsinstituttet gjennomfører en digital transformasjon, og utviklingen i konsulentbruk skal ses i sammenheng med dette. Av 27,5 mill. kroner brukt på konsulenter, kan 22,6 mill. kroner (82 %) tilskrives arbeid knyttet til IT og digitalisering.

TABELL 3.14 KONSULENTBRUK 2020–2024

År	Utgift kjøp konsulent tjenester	Beregnet årsverk	Andel av lønnskostnader
2024	27,6 mill. kr	10,8	2,5 %
2023	8,6 mill. kr	3,4	0,8 %
2022	4,7 mill. kr	1,7	0,5 %
2021	5,8 mill. kr	2,2	0,6 %
2020	4,1 mill. kr	1,6	0,5 %

*Beregnet årsverk for 2023 er endret fra 1,7 til 3,4. Endringen skyldes feil i utregningen som ble presentert i årsrapport for 2023.

4. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Hovedinstruksen for Havforskningsinstituttet av 2. januar 2024 er fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet i henhold til gjeldende reglement for økonomistyring i staten og bestemmelser om økonomistyring i staten.

Instruksen beskriver ansvarsfordelingen mellom Havforskningsinstituttet og departementet, og mellom instituttet og andre virksomheter. Instruksen beskriver også instituttets formål, rolle og faste oppgaver. Mer spesifikke styringssignaler og krav gis i de årlige tildelingsbrevene.

Utover hovedinstruksens fastsetting av overordnet formål, styres Havforskningsinstituttet av mål- og resultatstyring som overordnet prinsipp.

Med bakgrunn i *Reglement for økonomistyring i staten* §4 og §14 og bestemmelsene pkt. 2.4, gjennomfører Havforskningsinstituttet systematiske internkontroller. Samtlige administrative seksjoner er involvert i dette arbeidet, som omfatter årlige risikovurderinger og gjennomføring av konkrete kontroller. Kontrollene gjennomføres i linjen. Tilnærmingen til internkontrollen er utformet for å gi rimelig sikkerhet om måloppnåelse innenfor satte mål og resultatkrav, korrekt regnskapsrapportering, effektiv ressursbruk og etterlevelse av lover og regler. Det er utarbeidet felles maler for gjennomføring og dokumentasjon.

Havforskningsinstituttet vurderer at styringen og kontrollen i virksomheten er god, og at internkontrollen fungerer effektivt. Vurderingen bygger på dokumenterte risikovurderinger og ledelsens gjennomgang gjennom året.

Instituttets kvalitetssystem er basert på hovedprinsippene i ISO 9001. Utover dette ivaretar kvalitetssystemet bestemmelser i en rekke andre regelverk, bl.a. for internkontroll, HMS og informasjonssikkerhet. Hendelsesrapportering og risikovurderinger skjer fortløpende. I tillegg gjennomføres det årlige revisjoner og ledelsens gjennomgang der dette er et krav.

Havforskningsinstituttet fikk for 2023 revisjonsberetning med forbehold knyttet til bokføringen av eksterntfinansiert virksomhet. Dette er hovedsakelig knyttet til at prosjektstyringssystemet ikke er integrert med regnskapssystemet. I 2024 er det igangsatt en rekke tiltak for å forbedre rutinene knyttet til regnskapsbehandlingen av den eksterntfinansierte virksomheten. Instituttet har derfor innledet en dialog med DFØ for å se på mulighetene for å innlemme prosjektoppfølgningen i deres løsninger. Konsulenthuset PwC er engasjert for å evaluere dagens økonomimodell og komme med forslag til forbedringer. En fremtidig økonomimodell skal legge til rette for god økonomi- og virksomhetsstyring og samtidig tilfredsstille alle krav som følger av lov og forskrifter.

5. VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Foto: Havforskningsinstituttet.

Alder er bare et tall, blir det sagt. Men det er et kvalitetstegn at Havforskningsinstituttet fyller 125 år i år og Nansenprogrammet kan skrive seg for 50 år med fiskeribistand. Å hvile på laurbærene er ikke tema. Spesielt ikke nå når samfunnet endrer seg nærmest foran øynene på oss.

Det må være lov å påstå at endringene skjer i overkant fort på enkelte felt. Som enkeltpersoner, institusjoner og samfunn liker vi det kjente, og vi sliter noen ganger med å henge med i svingene når utviklingen raser av gårde.

Det er lettere å tilpasse farten når oppvarmingen er unnagjort. Derfor er jeg glad for det endringsarbeidet som alt er lagt ned på Havforskningsinstituttet. At vi har tatt noen tøffe tak for å komme à jour med endrede ressursrammer, at vi ser hvordan vi kan bedre klimaregnskapet vårt og – ikke minst – at vi rustet oss for nye kunnskapsutfordringer.

For å ta et eksempel på det siste. Kystsonen blir bare travlere og travlere. I Hls risikokart for kysten opererer vi så langt med 17 sektorer som påvirker kystsonen med flere pressfaktorer hver. Sammenstillingen som gjøres i risikokartet forteller oss veldig mye om det totale presset i ulike områder – hvor er grensen for påvirkning nådd, og hvilke områder tåler mer. Klimaendringene må også inn i disse vurderingene. Marine hetebølger og den generelle temperaturøkningen langs kysten påvirker allerede økosystemer og næringer som er avhengige av kaldt, friskt kystvann – et av Norges fremste konkurransefortrinn som stor sjømatprodusent. Vi må vite hvilken temperaturutvikling vi kan vente oss og hva et varmere hav får å si for de ville bestandene og de vi driver oppdrett på. Merk også at sjømat-vinnere som torsk og laks ikke nødvendigvis er de vi kommer til å høste og dyrke mest av i fremtiden.

All den kunnskapen vi har opparbeidet oss og ny kunnskap vi trenger å hente inn fremover, spiller også en rolle i den nasjonale beredskapen. For også når det kommer til matsikkerhet og selvforsyning har vi dårligere tid enn vi så for oss bare for ett år siden. Mat fra havet kan og bør bli langt viktigere i Norges totalberedskap enn det vi har vent oss til så langt. Norge har alle forutsetninger for å være selvforsynt med (sjø)mat, som i tillegg krysser av i veldig mange «bærekraftbokser». Men da må vi sikre gode vekstvilkår i den blå åkeren.

Havforskningsinstituttet har et svært sterkt (ja verdensledende) fagmiljø innen en rekke disipliner som i sum dekker de aller fleste tematiske kunnskapsutfordringene vi kan se for oss knyttet til liv og miljø i havet.

Vitenskapelig sett er det jobb nummer én å utvikle oss faglig og være i forskningsfronten. Vi skal fortsette å være gode i spissede disipliner samtidig som vi er helt i tet når det gjelder å løse bredere tematiske problemer. Å utvikle god tverrfaglighet og systemforståelse er nøkkelord jeg har brukt i denne sammenheng.

Det er helt sentralt for oss, ja en forutsetning som sagt, å holde denne posisjonen. Det er vår grunnkapital som vi må forvalte med så god avkastning som mulig.

Havforskningsinstituttet bidrar med merverdi langt utover det å «kun» være en kunnskapsaktør. Havet og havnæringene er forventet å være en stadig viktigere bidragsyter til fremtidig velstand og vekst for Norge. HI samler tverrfaglig bredde og en unik økosystemforståelse i ett institutt. Det sikrer helhetlig kunnskap av høy kvalitet, og bidrar til økt samfunnsnytte sammenlignet med om samfunnet skulle fått denne kunnskapen stykkevis og delt.

I dette bildet må også den indirekte verdiskapingen regnes med. Digitaliseringen av instituttet skrider frem. Det åpner for nye forretningsmuligheter – om jeg kan tillate meg et såpass uakademisk uttrykk. Vi opplever for eksempel at kommuner og fylkeskommuner har et stort behov for ulike selvbetjente kartløsninger og andre automatiserte tjenester som kan hjelpe dem med den lokale sjø- og strandforvaltningen. Digitale løsninger vil spare samfunnet for tid og ressurser og sørge for at viktige beslutninger kan tas basert på den til enhver tid beste og mest oppdaterte kunnskapen. Det vil komme både offentlige og private aktører til gode når vi får strukturert og tilgjengeliggjort de store mengdene marine data på en fremtidsrettet og brukervennlig måte. Vi er ikke der riktig enda at vi har disse nye tjenestene på plass, men de er et mål vi ønsker å oppnå i inneværende strategiperiode, gjerne sammen med andre deler av forsknings- og forvaltningssystemet. At vi i disse dager har landet instituttets strategi for kunstig intelligens, styrker meg i troen. Vi skal klare å levere på de faste bestillingene samtidig som vi utvider repertoaret. Slik holder vi Havforskningsinstituttet relevant – også i uoversiktlige og utfordrende tider.

6. ÅRSREGNSKAPET

6.1 ÅRSREGNSKAPET 2024 – LEDELSESKOMMENTARER

Havforskningsinstituttet er et nasjonalt forvaltningsinstitutt direkte under Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Instituttet gir kunnskap og råd til NFD og tilhørende forvaltning, fiskeri- og havbruksnæringen og andre næringsvirksomheter i spørsmål som angår forvaltning av havets og kystens biologiske ressurser, miljø, trygg og sunn sjømat og fiskevelferd. Instituttet har en fri og uavhengig rolle i alle faglige spørsmål. Havforskningsinstituttet er bruttofinansiert.

Bekreftelse

Havforskningsinstituttet fikk for 2023 revisjonsberetning med forbehold knyttet til bokføringen av eksternfinansierte prosjekter.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra overordnet departement bortsett fra behandlingen av mottatte forskudd i kontantregnskapet. Utover nevnte utfordringer, gir årsregnskapet etter min vurdering et dekkende bilde av instituttets ressursbruk, økonomiske status og resultater for 2024.

Havforskningsinstituttet rapporterer sitt virksomhetsregnskap i henhold til de fastsatte statlige regnskapsstandardene. Regnskapet blir revidert av Riksrevisjonen. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen skal foreligge innen 1. mai. Årsrapporten gjøres tilgjengelig innen 1. mai og publiseres på våre nettsider.

Vesentlige forhold ved virksomhetsregnskapet

Havforskningsinstituttet står overfor økonomiske utfordringer. Økte kostnader og aktivitetsnivå, kombinert med reelt reduserte bevilgninger fra Nærings- og fiskeridepartementet, har skapt en situasjon som krever tydelige prioriteringer. Resultatet for 2024 er sikret ved hjelp av prisjusteringer, ansettelsesstopp, reduserte investeringer og utsettelse av vedlikehold.

I 2024 var instituttets totale driftsinntekter 1 895 mill. kroner. Det er en økning på 85 mill. kroner (+ 4,7 %) fra 2023. Instituttet er tilfreds med at vi i 2024 nådde målsetningene knyttet til fremdrift i eksternfinansierte prosjekter. Bruk av bevilgninger viste flat utvikling sammenlignet med 2023. Lønnskostnader økte fra 1037 til 1085 mill. kroner, en økning på 4,6 %. Korrigert for økning i pensjonskostnader og kostnader til sluttavtaler, er økningen fra 2023 til 2024 på 1,7 %. Antall utførte årsverk er i samme periode gått ned fra 987 til 950, en reduksjon på 3,7 %.

Andre driftskostnader er økt fra 683 til 730 mill. kroner, en økning på 6,8 %. Økningen er i all hovedsak knyttet til bruk av leiefartøy i belastningsfullmaktfinansierte prosjekter og konsulentttjenester i forbindelse med den digitale transformasjonen Havforskningsinstituttet gjennomfører.

Bevilgningsrapportering

Den samlede tildelingen til HI var på 1 826 mill. kroner i 2024, inkludert overføringer fra 2023. Dette er en økning på 36 mill. kroner fra 2023. HI får tildelinger over to kapitler, kapittel 923 for instituttdriften og kapittel 926 for drift av forskningsfartøy.

Kapittel 923

HI har en samlet tildeling på post 01 i 2024 på 652,1 mill. kroner, som er 43,6 mill. kroner høyere enn året før. 20 mill. kroner av økningen skyldes tilbakeføring av engangskutt i 2023 knyttet til reetablering av Lofoten–Vesterålen havobservatorium. 11 mill. kroner av økningen skyldes ekstratildelinger gitt i Prop. 27 S. Videre er det en reduksjon på 6 mill. kroner som skyldes omdisponering til kapittel 926. Øvrig økning skyldes i hovedsak lønns- og prisjustering.

HI har et mindreforbruk på post 01 på 40,9 mill. kroner. Mindreforbruket skyldes inndekking av tidligere års merutgifter (14 mill. kroner), ubetalt lønnsoppgjør for 2024 (12,2 mill. kroner) og bevilgninger som kom mot slutten av året med forpliktelse først i 2025 (11 mill. kroner). Justert for dette er mindreutgiften 3,7 mill. kroner, som relaterer seg til utsatte investeringer. HI søker om å få overført mindreforbruket til 2025.

HI har mulighet for å belaste driftsutgifter i forbindelse med eksterne oppdrag under post 21 på 457,5 mill. kroner i 2024. Tilsvarende inntektskrav på kapittel 3923 er 464,1 mill. kroner. Ved utgangen av 2023 var netto overført merutgift 33,4 mill. kroner på post 21, når det tas hensyn til kontraktsfestede innbetalinger i 2024. Den har i 2024 blitt redusert med 14,5 mill. kroner til 18,9 mill. kroner ved utgangen av året. Av dette er 8,5 mill. kroner av merutgiften dekket inn over post 01.

Samlet tildeling på post 22, fiskeforskningsavgiften (FFA) er 251 mill. kroner i 2024, inkludert overføringer fra 2023. Posten har et mindreforbruk på 13,3 mill. kroner, som er noe høyere enn pålegget om å holde av en reserve på minimum 10 mill. kroner for å ta høyde for variasjon i avgiftsinntektene. I 2024 er 18 millioner kroner benyttet inn mot kapittel 926 for å dekke deler av fartøykostnader brukt på tokt finansiert av FFA. HI søker om å få overført mindreforbruket til 2025.

Kapittel 926

Kapittel 926 har en mindreutgift på post 01 på 3,2 mill. kroner i 2024, inkludert overført merutgift på 1,9 mill. kroner fra 2023. Mindreutgiftene har sammenheng med ubetalt lønnsoppgjør 2024 og søkes overført til 2025.

Post 21 har en merutgift på 69,2 mill. kroner i 2024, inkludert overført merutgift på 5,4 mill. kroner fra 2023. Denne motsvares av en merinntekt på kap. 3926, post 01 med 67,6 mill. kroner. Netto merutgift på 1,6 mill. kroner gjelder periodiserte inntekter og kostnader for 2024 som forfaller til betaling i 2025, inkl. ubetalt lønnsoppgjør 2024.

Post 45 har en mindreutgift på 4,1 mill. kroner som gjelder en forsinket leveranse av en USV. Leveringen er utført i 2025 og HI søker om å få overført mindreforbruket til 2025.

Nils Gunnar Kvamstø
administrerende direktør

RESULTATREGNSKAP

Resultatregnskap	Note	31.12.2024	31.12.2023
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	1 151 220 720	1 146 995 386
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	682 726 372	584 601 931
Salgs- og leieinntekter	1	55 328 542	77 261 878
Andre driftsinntekter	1	5 479 357	596 173
Sum driftsinntekter		1 894 754 991	1 809 455 367
Driftskostnader			
Varekostnader		9 418 364	16 168 994
Lønnskostnader	2	1 085 033 939	1 037 590 663
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	70 914 128	72 766 878
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	0	0
Andre driftskostnader	5	729 541 140	683 038 621
Sum driftskostnader		1 894 907 571	1 809 565 155
Driftsresultat		-152 579	-109 788
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	178 115	201 527
Finanskostnader	6	25 536	91 739
Sum finansinntekter og finanskostnader		152 579	109 788
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	3 000 000	33 277 089
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		3 000 000	33 277 089
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

BALANSE – EIENDELER

	Note	31.12.2024	31.12.2023
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	3 748 248	827 332
Sum immaterielle eiendeler		3 748 248	827 332
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	2 756 104	2 868 104
Maskiner og transportmidler	4	60 441 198	65 977 044
Forskningsfartøy	4	414 508 763	445 108 662
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	184 288 826	178 395 113
Anlegg under utførelse	4	33 885 865	39 274 100
Sum varige driftsmidler		695 880 756	731 623 024
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	9	20 000	20 000
Sum finansielle anleggsmidler		20 000	20 000
Sum anleggsmidler		699 649 003	732 470 356
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	10	11 415 866	8 749 189
Sum beholdning av varer og driftsmateriell		11 415 866	8 749 189
II Fordringer			
Kundefordringer	11	52 354 662	38 456 751
Opptjente, ikke-fakturerte inntekter	12	113 590 897	93 586 231
Andre fordringer	13	25 268 222	30 248 714
Sum fordringer		191 213 780	162 291 696
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	14	10 329 501	31
Kontanter og lignende	14	131 324	376 172
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		10 460 826	376 202
Sum omløpsmidler		213 090 472	171 417 087
Sum eiendeler		912 739 476	903 887 443

BALANSE – STATENS KAPITAL OG GJELD

	Note	31.12.2024	31.12.2023
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapital		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7 A/B	493 815 606	515 899 686
Sum avregninger		493 815 606	515 899 686
Sum statens kapital		493 815 606	515 899 686
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelser		0	0
II Annen langsiktig gjeld		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		96 961 749	112 722 132
Skyldig skattetrekk		36 216 869	41 981 024
Skyldige offentlige avgifter		27 568 261	25 138 741
Avsatte feriepenger		74 388 879	73 179 113
Mottatt forskuddsbetaling	12	84 022 983	75 357 229
Annen kortsiktig gjeld	15	99 765 129	59 609 518
Sum kortsiktig gjeld		418 923 869	387 987 756
Sum gjeld		418 923 869	387 987 756
Sum statens kapital og gjeld		912 739 476	903 887 443

REGNSKAPSPRINSIPPER

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Havforskningsinstituttet har som bruttobudsjettert virksomhet en forenklet praktisering av prinsippet om motsatt sammenstilling ved at inntekt fra bevilgninger beregnes som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter, inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene er forbrukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

Havforskningsinstituttet resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Fra 2022 har SPK lagt om pensjonspremiemodellen for statlige virksomheter. Fra 1. januar 2022 betaler virksomheten en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien. At premien er virksomhetsspesifikk, betyr at den beregnes ut fra den enkelte virksomhets forhold, ikke for grupper av virksomheter samlet. At den er hendelsesbasert, betyr at den tar hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden i virksomheten, slik at premiereserven er ajour i forhold til medlemmets opptjening. Medlemsandelen på to prosent av lønnsgrunnlaget er uendret.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV ANLEGGSMIDLER

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varige eiendeler menes eiendeler med utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelige eiendeler forstås eiendeler med anskaffelseskost på 50.000 kroner eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved endret anvendelse eller utnyttelse, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Fartøy, der Havforskningsinstituttet har prosjektansvar for byggeprosessen, men som eies eller skal eies av andre, balanseføres som anlegg under utførelse. Når prosjektene avsluttes, blir fartøyene tatt ut av balansen ved direkteføring av balansepostene «Anlegg under utførelse» og «Statens kapital».

Investeringer i aksjer og andeler

Investeringer i aksjer og andeler er balanseført til kostpris på anskaffelsestidspunktet.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet.

Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler / langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdninger av varer og driftsmateriell

Beholdninger omfatter varer for salg og driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av virksomhetens offentlige tjenesteyting. Innkjøpte varer og driftsmateriell er verdsatt til anskaffelseskost ved bruk av metoden først inn, først ut (FIFO). Varer under tilvirkning gjelder salgbar fisk og er vurdert til laveste av tilvirkningskost og netto realisasjonsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger.

Valuta

Bankinnskudd i euro blir vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Norges Banks daglige spotkurs per 31.12. blir lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld, og framgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontiene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontiene inngår i regnskapslinjen avregnet med statskassen.

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten er periodisert og presentert etter samme prinsipp (SRS) som de er bokført.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsipp

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Havforskningsinstituttet omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Havforskningsinstituttet tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank nullstilles ved overgang til nytt regnskapsår.

NOTE 1 DRIFTSINNTEKTER

	31.12.2024	31.12.2023
Inntekt fra bevilgninger *		
Inntekt bevilgninger	606 838 679	620 434 431
Inntekt bevilgninger FFA - Fiskeriforskningsavgift	219 687 014	226 380 272
Inntekt bevilgninger fartøydrift	262 544 778	265 632 288
Inntekt fra belastningsfullmakter	62 150 250	34 548 395
Sum inntekt fra bevilgninger	1 151 220 720	1 146 995 386
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	124 452 114	113 543 510
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	223 557 561	172 126 394
Tilskudd fra EU	27 373 370	17 092 402
Rederi - refusjon fartøydrift	267 922 247	249 830 351
Andre tilskudd og overføringer	39 421 080	32 009 273
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	682 726 372	584 601 931
Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekt, avgiftspliktig	54 722 259	76 009 720
Salgsinntekt, avgiftsfri	606 283	1 164 828
Salgsinntekt, unntatt avgiftsplikt	0	87 330
Leieinntekter	0	0
Andre inntekter	0	0
Sum salgs- og leieinntekter	55 328 542	77 261 878
Andre driftsinntekter		
Gevinst / tap (-) ved avgang av anleggsmidler	99 600	500 000
Andre inntekter	5 379 757	96 173
Sum andre driftsinntekter	5 479 357	596 173
Sum driftsinntekter	1 894 754 991	1 809 455 367

*Etter de statlige regnskapsstandardene beregnes inntekt fra bevilgninger for bruttobudsjetterte virksomheter som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

NOTE 2 LØNSSKOSTNADER

	31.12.2024	31.12.2023
Lønn *	795 425 798	768 078 074
Feriepenger	76 975 585	75 550 359
Arbeidsgiveravgift	129 886 190	126 240 739
Pensjonskostnader**	96 591 213	76 724 525
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-34 591 835	-28 874 638
Andre ytelser	20 746 988	19 871 603
Sum lønnskostnader	1 085 033 939	1 037 590 663
Utførte årsverk	950	987

* Det er avsatt 10,545 mill. kroner for sluttvederlag i forbindelse med pågående omstillingsprosess.

** Premiesatsen for arbeidsgiverandelen er ifølge siste premieprognose 11,9 % for 2024. Tilsvarende for 2023 var 9,76 %."

NOTE 3 IMMATERIELLE EIENDELER

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	3 381 312		3 381 312
Tilgang i året	425 000	2 700 000	3 125 000
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året	2 700 000	-2 700 000	0
Anskaffelseskost	6 506 312	0	6 506 312
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	2 553 980	0	2 553 980
Ordinære avskrivninger i året	204 084	0	204 084
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0
Bokført verdi per 31.12.2024	3 748 247	0	3 748 247

NOTE 4 VARIGE DRIFTSMIDLER

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner, anlegg og transportmidler	Forsknings-fartøy	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	610 000	2 800 000	106 736 082	692 768 910	441 108 007	39 274 100	1 283 297 100
Tilgang i året	0	0	791 320	899 622	25 321 436	8 111 765	35 124 143
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0		0	-820 844		-820 844
Fra anlegg under utførelse	0			0	13 500 000	-13 500 000	0
Anskaffelseskost	610 000	2 800 000	107 527 402	693 668 532	479 108 599	33 885 865	1 317 600 399
Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	0	0	0	30 308 893	0	30 308 893
Nedskrivninger i året	0	0	0	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	541 896	40 759 038	247 660 249	232 404 000	0	521 365 183
Ordinære avskrivninger i året	0	112 000	6 327 165	31 499 522	32 771 356	0	70 710 043
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0				-664 476	0	-664 476
Bokført verdi per 31.12.2024	610 000	2 146 104	60 441 199	414 508 762	184 288 826	33 885 865	695 880 756
Avskrivningssatser (levetider)							
	Ingen avskrivning	25 år lineært	3-15 år lineært	5-40 år lineært	3-15 år lineært	Ingen avskrivning	
Avhendelse av varige driftsmidler							
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0	0	99 600	0	99 600
- Bokført verdi solgte anleggsmidler	0	0	0	0	-156 368	0	-156 368
= Regnskapsmessig gevinst/tap (-)	0	0	0	0	-56 768	0	-56 768

NOTE 5 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	31.12.2024	31.12.2023
Husleie	118 175 435	115 396 171
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	3 051 334	1 198 181
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	24 617 019	38 933 657
Drivstoff fartøy og felt	107 743 029	99 596 978
Leie fartøy, datasystem, maskiner og lignende	95 140 641	72 963 442
Mindre utstyrsanskaffelser	56 585 743	56 162 727
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	99 475 145	92 701 911
Konsulenttjenester *	27 524 425	8 554 969
Kjøp av andre fremmede tjenester	79 981 915	73 366 185
Reiser og diett	46 665 651	47 642 259
Tap og lignende	0	145 350
Øvrige driftskostnader	70 580 802	76 376 791
Sum andre driftskostnader	729 541 140	683 038 621

* Økningen i konsulenttjenester i 2024 forhold til 2023 skyldes i det vesentlige økt satsing på digitalisering kombinert med et arbeidsmarked som har gjort det vanskelig å rekruttere tilsvarende kompetanse.

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler

Gjenværende varighet	Type eiendel					Sum
	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Fartøy	
Varighet inntil 1 år		419 641	2 680 611	5 676 096	29 562 287	38 338 635
Varighet 1-5 år	21 486 016	73 207 443			35 735 632	130 429 091
Varighet over 5 år		44 548 351				44 548 351
Kostnadsført leiebetaling for perioden	21 486 016	118 175 435	2 680 611	5 676 096	65 297 919	213 316 077

NOTE 6 FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER

	31.12.2024	31.12.2023
Finansinntekter		
Renteinntekter	178 115	134 686
Valutagevinst (agio)	0	66 841
Sum finansinntekter	178 115	201 527
Finanskostnader		
Rentekostnad	25 525	36 533
Valutatap (disagio)	11	55 207
Sum finanskostnader	25 536	91 739

NOTE 7 A SAMMENHENG MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN (BRUTTOBUDSJETTERTE VIRKSOMHETER)

A) Avregnet med statskassen

	31.12.2024	31.12.2023	Endring
Avregnet med statskassen	493 815 606	515 899 686	-22 084 080

Bakgrunnen for at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen for bruttobudsjetterte virksomheter, er at konsern-kontoene i Norges Bank inngår som en del av avregnet med statskassen i balansen. I tillegg hensyntas enkelte transaksjoner som ikke er knyttet til virksomhetens drift og transaksjoner som ikke medfører ut- eller innbetaling. Nedenfor vises de ulike postene som er grunnen til at endring i avregnet med statskassen i balansen ikke er lik balansens resultat.

Endring i avregnet med statskassen

Konsernkontaer i Norges Bank

Konsernkonto utbetaling	-1 927 222 005
Konsernkonto innbetaling	848 238 557

Netto trekk konsernkonto	-1 078 983 448
--------------------------	----------------

Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomhetens drift (er gjennomstrømningsposter)

- Innbetaling innkreivingsvirksomhet og andre overføringer	-3 000 000
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	0

Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen

+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	1 151 220 721
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-128 414 474
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	81 261 281

Andre avstemmingsposter

- Ferdigstilt fartøy for annen eier (underkonto 1990, note 4, prinsippnote)	0
---	---

Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto	22 084 080
--	------------

Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen	0
---	---

Sum endring i avregnet med statskassen *	22 084 080
--	------------

*Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med sum i endringskolonnen ovenfor.

NOTE 7 B SAMMENHENG MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

B) Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2024	31.12.2024	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	3 748 248	0	3 748 248
Varige driftsmidler	695 880 756	0	695 880 756
Sum	699 629 003	0	699 629 003
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	20 000	0	20 000
Sum	20 000	0	20 000
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	11 415 866	0	11 415 866
Kundefordringer	52 354 662	0	52 354 662
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	113 590 897	0	113 590 897
Andre fordringer	25 268 222	1 124 130	24 144 092
Bankinnskudd, kontanter og lignende	10 460 826	10 483 521	-22 695
Sum	213 090 472	11 607 651	201 482 821
Langsiktige forpliktelser og gjeld	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-96 961 749	0	-96 961 749
Skyldig skattetrekk	-36 216 869	-36 216 869	0
Skyldige offentlige avgifter	-27 568 261	-5 595 694	-21 972 566
Avsatte feriepenger	-74 388 879	0	-74 388 879
Mottatt forskuddsbetaling *	-84 022 983	-9 561 409	-74 461 574
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse **	0	-46 834 538	46 834 538
Annen kortsiktig gjeld	-99 765 129	-35 043	-99 730 086
Sum	-418 923 869	-98 243 554	-320 680 316
Sum	493 815 606	-86 635 903	580 451 509

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto eiendeler og gjeld.

* Mottatt forskuddsbetaling i kolonnen for mellomværende med statskassen er i all vesentlighet relatert til gjennomstrømningsmidler der instituttet er koordinator for EU-prosjekt. Forskudd relatert til andre eksternfinanserte prosjekt er rapportert som inntekt i kontantregnskapet i strid med rundskriv R-101. Riksrevisjonens beretning for 2023 ble avgitt med forbehold for dette avviket. Det har ikke lyktes å lukke dette aviket for 2024.

** Avsatt pensjonspremie inngår som del av mellomværende med statskassen da regnskapsføringen representerer unntak fra kontantprinsippet (ref R-101 pkt 5.1.1. a). I bokført avregning inngår akonto fakuraer fra SPK i leverandørgjeld.

NOTE 8 INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN

	31.12.2024	31.12.2023
Avgifter og gebyr direkte til statskassen	3 000 000	33 277 089
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	3 000 000	33 277 089

* Beløpet for 2024 gjelder dagbøter i forbindelse med anskaffelser. Beløpet for 2023 gjaldt salg av FF Kristine Bonnevie.

NOTE 9 INVESTERINGER I AKSJER OG ANDELER

	Ervervsdato	Antall aksjer**	Eierandel**	Stemmeandel**	Årets resultat i selskapet*	Balanseført egenkapital i selskapet*	Balanseført verdi kapitalregnskap	Balanseført verdi virksomhetsregnskap
Aksjer								
Vestlandets innovasjonsselskap AS	22.12.2004	20 000	5,9 %	5,9 %	-16 254 089	9 538 489	20 000	20 000
Bokført verdi pr 31.12.2024							20 000	20 000

* Tall fra årsregnskapet 2023

** Det er foretatt en aksjeemisjon i desember 2024, antall aksjer og eierandel øker til henholdsvis 28689 og 7,5%. Registrering skjer først i 2025 og innarbeides derfor i regnskapet for 2025 i tråd med statens kapitalregnskap.

NOTE 10 BEHOLDNING AV VARER OG DRIFTSMATERIELL

	31.12.2024	31.12.2023
Anskaffelseskost		
Råvarer og innkjøpte halvfabrikata	929 204	129 610
Varer under tilvirkning	5 618 624	0
Innkjøpte varer (ferdigvarer) og driftsmateriell	4 868 038	8 619 579
Sum anskaffelseskost	11 415 866	8 749 189
Ukurans		
Sum ukurans	0	0
Sum beholdning av varer og driftsmateriell	11 415 866	8 749 189

NOTE 11 KUNDEFORDRINGER

	31.12.2024	31.12.2023
Kundefordringer til pålydende	53 054 662	39 156 751
Avsatt til forventet tap (-)	-700 000	-700 000
Sum kundefordringer	52 354 662	38 456 751

NOTE 12 OPPTJENTE, IKKE FAKTURERTE INNTEKTER (FORDRING)

	31.12.2024	31.12.2023
Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)		
Fartøydriфт	0	3 670 372
FoU fra prosjektverktøy *	113 590 897	89 915 859
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	113 590 897	93 586 231
Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)		
FoU fra prosjektverktøy *	84 022 983	75 357 229
Sum mottatt forskuddsbetaling	84 022 983	75 357 229

* Det knytter seg en del usikkerhet rundt klassifisering av balansestørrelsene fra prosjektverktøyet. Usikkerheten skal ikke ha vesentlig innvirkning på virksomhetsregnskapet, men medfører avvik i forhold til rapportering av kontantregnskapet jmf note 7 B.

NOTE 13 ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

	31.12.2024	31.12.2023
Forskuddsbetalt lønn	68 107	4 077 000
Reiseforskudd	466 958	403 666
Personallån	548 450	354 502
Andre fordringer på ansatte	0	0
Andre forskuddsbetalte kostnader *	19 538 764	21 487 639
Andre fordringer	4 645 942	3 925 907
Sum andre kortsiktige fordringer	25 268 222	30 248 714

* Beløpet gjelder i hovedsak periodisering av forskuddsfakturerte husleier.

NOTE 14 BANKINNSKUDD, KONTANTER OG LIGNENDE

	31.12.2024	31.12.2023
Nordea Eurokonto - ref note 15	10 329 501	31
Driftsforskudd fartøy	131 324	376 172
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	10 460 826	376 202

NOTE 15 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	31.12.2024	31.12.2023
Skyldig lønn	-40 615	28 801
Annen gjeld til ansatte (avsetning tidssaldoer o.l.)*	79 067 198	55 357 326
Påløpte kostnader	10 502 575	2 721 699
Avstemmingsdiff. ved rapportering til statsregnskapet	35 043	0
Samarbeidspartnere EU-prosjekt ref. note 14	10 200 152	1 501 692
Annen kortsiktig gjeld	774	0
Sum annen kortsiktig gjeld	99 765 129	59 609 518

* Økning i annen gjeld til ansatte skyldes avsetning for ikke utbetalt lønnsoppgjør 16,433 mill. kroner, for 2023 var tilsvarende avsetning 4,7 mill. kroner. I tillegg er det avsatt 10,545 mill. kroner for sluttvederlag i forbindelse med pågående omstillingsprosess.

PRINSIPPNOTE TIL ÅRSREGNSKAPET – FOR OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING OG ARTSKONTORRAPPORTERING

Årsregnskap for Havforskningsinstituttet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2024 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret (ettårsprinsippet).
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret (fullstendighetsprinsippet).
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp (bruttoprinsippet).

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Havforskningsinstituttet er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Havforskningsinstituttet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene er ikke rapportert som en inntekt til statsregnskapet og derfor ikke vist som inntekt i artskontorrapporteringen.

BEVLGNINGSRAPPORTERING

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2024

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap per 31.12.2024	Merutgift (-) og mindreutgift
0923	Havforskningsinstituttet	01	Driftsutgifter	A.B	652 138 000	611 198 666	40 939 334
0923	Havforskningsinstituttet	21	Spesielle driftsutgifter	A.B	457 492 000	500 571 494	-43 079 494
0923	Havforskningsinstituttet	22	Fiskeriforskning og -overvåking	A.B	250 991 000	237 732 014	13 258 986
0923	Havforskningsinstituttet	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A.B	41 641 000	18 663 030	22 977 970
0926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	01	Driftsutgifter	A.B	216 388 000	211 264 576	5 123 424
0926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	21	Spesielle driftsutgifter	A.B	203 683 000	267 445 485	-63 762 485
0926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	45	Større utstyrsanskaffelser	A.B	4 100 000	0	4 100 000
0928	Annen marin forskning og utvikling	21	Spesielle driftsutgifter	B		21 094 999	
0118	UD - Nordområdetiltak mv	21	Driftsutgifter	B		7 228 141	
0900	NFD - Belastningsfullmakt - Akvariet	75	Tilskudd til særskilte prosjekter	B		5 335 000	
1420	KMD - Fellesoppgaver, forskning, internasj. arb.	21	Spesielle driftsutgifter	B		500 000	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			79 976 490	
1850	Belastningsfullmakt ED arb. med havvind	21	Driftsutgifter	B		14 664 081	
Sum utgiftsført					1 826 433 000	1 975 673 976	

3923	Havforskningsinstituttet	01	Oppdragsinntekter		464 130 000	498 224 218	34 094 218
3926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	01	Oppdragsinntekter		203 514 000	271 129 873	67 615 873
3926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	86	Tilfeldige inntekter - dagbot		3 000 000	6 000 000	3 000 000
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse		0	1 784 807	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		0	126 629 667	
Sum inntektsført					670 644 000	903 768 565	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

1 071 905 411

Kapitalkontoer

60079901	Norges Bank KK/innbetalinger	848 238 557
60079902	Norges Bank KK/utbetalinger	-1 927 222 005
710710	Endring i mellomværende med statskassen	7 078 037
Sum rapportert		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)

Konto	Tekst	31.12.2024	31.12.2023	Endring
626009	Vestlandets innovasjonsselskap AS	20 000	20 000	0
710710	Mellomværende med statskassen	-86 635 902	-93 713 939	7 078 037

NOTE A FORKLARING AV SAMLET TILDELING OG UTGIFTER

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
092301	0	652 138 000	652 138 000
092321	0	457 492 000	457 492 000
092322	8 991 000	242 000 000	250 991 000
092345	20 878 000	20 763 000	41 641 000
092601	0	216 388 000	216 388 000
092621	0	203 683 000	203 683 000
092645	0	4 100 000	4 100 000
Sum	29 869 000	1 796 564 000	1 826 433 000

NOTE B FORKLARING TIL BRUKTE FULLMAKTER OG BEREKNING AV MULIG OVERFØRBART BELØP TIL NESTE ÅR

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindreutgift	Merinntekter/mindreinntekter (-) iht. merinntektsfullmakt	Innsparinger (-)	Sum grunnlag for overføring	Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 *	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten ***
092301	"kan nyttes under post 21"	40 939 334		-14 048 000	26 891 334	8 488 000	40 670 500	26 891 334
092321	"kan overføres"	-43 079 494	34 094 218	-39 460 000	-48 445 276		877 492 000	0
092322	"kan overføres"	13 258 986			13 258 986		449 334 000	13 258 986
092345	"kan overføres"	22 977 970			22 977 970		47 913 000	22 977 970
092601		5 123 424		-1 880 000	3 243 424	2 638 000	13 325 500	3 243 424
092621	"kan overføres"	-63 762 485	67 615 873	-5 411 000	-1 557 612		433 283 000	0
092645	"kan overføres"	4 100 000			4 100 000		4 100 000	4 100 000

* Kolonnen viser lønnskompensasjon på den enkelte budsjettpost for lønnsoppgjørene 2024 slik foreslått i departementenes omgrupperingsproposisjoner og slik disse fremgår av vedlegg 4 i Prop. 36 S (2024-2025) Nysaldering av statsbudsjettet 2024.

** Maksimalt beløp som kan overføres er lønnskompensasjon pluss 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24, fratrukket lønnskompensasjon, eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". For poster uten stikkordet "kan overføres", beregnes maksimalt overførbart beløp slik: (Årets bevilgning - lønnskompensasjon)*5% + lønnskompensasjon.

*** Mulig overførbart beløp er "Sum grunnlag for overføring", men maksimalt "Maks. overførbart beløp", og minimum "Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024". Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Havforskningsinstituttet har fått belastningsfullmakt på kapittel og post 928.21 på 21,143 mill. kroner. Av dette skal 18,5 mill. kroner gå til Mareano-programmet og 2,643 mill. kroner gå til instituttets oppfølging av det norske blå skog-nettverket.

Havforskningsinstituttet har fått belastningsfullmakt på kapittel og post 900.75 på 5,335 mill. kroner til dekning av husleiekostnader for bygg Akvariet i Bergen disponerer.

Havforskningsinstituttet har fått belastningsfullmakt fra Utenriksdepartementet i forbindelse med arbeid til internasjonale prosesser i Arktis og Antarktis. Det er stilt til rådighet 7,321 mill. kroner som belastes kapittel og post 118.21.

Havforskningsinstituttet har fått belastningsfullmakt fra Energidepartementet i forbindelse med arbeide innen havvind og forbedelse av havvindutlysning. Det er stilt til rådighet 66,750 mill. kroner som belastes kapittel og post 1850.21.

Havforskningsinstituttet har fått belastningsfullmakt på 0,5 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementet, kapittel 1400 post 21. Fullmakten gjelder arbeid med prosjekt OSPAR.

Utgiftene er belastet i Statsregnskapet på de aktuelle kapittel og postene. Fullmakten kan ikke delegeres videre og kan ikke benyttes utover budsjettåret 2024.

Stikkordet «kan nyttes under post 21»

Havforskningsinstituttet har i tildelingsbrev fra NFD fått fullmakt til å dekke inn merutgift på kapittel og post 923.21 ved innsparing på kapittel og post 923.01 med 8,5 mill. kroner. Av innsparing på 14,048 mill. kroner gjelder 5,548 mill. kroner akkumulert merforbruk på kapittel og post 923.01 tidligere år.

Stikkordet «kan overføres»

Havforskningsinstituttet har totalt en merutgift på kapittel og post 923.21 på 43,079 mill. kroner.

Bevilgning på kapittel og post 923.22 gjelder fiskeriforskningsavgift. Mindreutgiften på 13,259 mill. kroner overføres.

Bevilgning på kapittel og post 923.45 er knyttet til reinvestering av Lofoten Vesterdlen kabel observatoriet. Mindreutgiften på 22,978 mill. kroner overføres til neste år.

Merutgift på 1,557 mill. kroner på kapittel og post 926.21 overføres på bakgrunn av fullmakt til å overskride mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger.

Bevilgning på kapittel og post 926.45 er knyttet til restbetaling til Kongsberg for ikke levert USV. 4,1 mill. kroner overføres til neste år.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Havforskningsinstituttet har i tildelingsbrev fra NFD fått fullmakt til å overskride bevilgningen som følger:

Merinntektsfullmakt: Fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 923, post 21 mot tilsvarende merinntekter under kap 3923, post 01 og å overskride bevilgningen under kap. 926, post 21 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3926, post 01.

Fullmakt til å overskride: Fullmakt til å overskride bevilgningene på kap. 923, post 21 og kap. 926, post 21 i forbindelse med gjennomføringen av bestemte oppdragsprosjekter, mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger til disse prosjektene i 2024 under henholdsvis kap. 3923, post 01 og kap. 3926, post 01. Ved beregning av beløp som kan overføres til 2025 under de nevnte utgiftsbevilgninger, skal alle ubrukte merinntekter og mindreinntekter regnes med, samt eventuell inndekning av foregående års overskridelse på posten.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringformål med inntil 5% av bevilgningen på den aktuelle posten mot tilsvarende innsparing i de neste 3 budsjettårene.

ARTSKONTORAPPORTERING

Oppstilling av artskontorapporteringen	31.12.2024	31.12.2023
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	654 887 510	617 893 413
Salgs- og leieinntekter	49 279 110	78 237 429
Andre inntekter	68 009 356	596 173
Sum inntekter fra drift	772 175 976	696 727 014
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	1 058 234 353	1 028 226 053
Andre utbetalinger til drift	797 643 209	697 498 616
Sum utbetalinger til drift	1 855 877 562	1 725 724 669
Netto rapporterte driftsutgifter	1 083 701 586	1 028 997 655
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	219 204	160 438
Sum investerings- og finansinntekter	219 204	160 438
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	39 835 972	88 624 360
Utbetaling av finansutgifter	25 041	92 035
Sum investerings- og finansutgifter	39 861 013	88 716 395
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	39 641 809	88 555 957
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten*		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	3 000 000	33 277 089
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	-3 000 000	-33 277 089
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	1 784 807	1 763 337
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	126 629 667	124 961 776
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	79 976 490	76 470 343
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler	-48 437 984	-50 254 770
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	1 071 905 411	1 034 021 753
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld	31.12.2024	31.12.2023
Fordringer på ansatte	1 083 515	4 835 168
Andre fordringer	40 615	651 751
Kasse	38 043	335 082
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	10 445 477	31
Gjennomstrømningsmidler (fordring/"-gjeld")*	-9 561 409	-4 513 914
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-36 216 869	-41 981 024
Skyldige offentlige avgifter	-5 595 694	-7 144 906
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse	-46 834 538	-45 896 127
Mottatte forskuddsbetalinger*	0	0
Uidentifiserte inntekter og differanse på bank	-35 043	0
Sum mellomværende med statskassen	-86 635 903	-93 713 939

* Av motatte forskudd er kun forskudd relatert til gjennomstrømningsmidler rapportert som mellomværende i kontantregnskapet. Forskudd relatert til andre eksterntfinanserte prosjekt er rapportert som inntekt i kontantregnskapet i strid med rundskriv R-101. Riksrevisjonens beretning for 2023 ble avgitt med forbehold for dette avviket. Det har ikke lyktes å lukke dette aviket i 2024.

“

VEDLEGG

Havforskningsinstituttet har oppdrag og samarbeid med mange ulike organisasjoner, samt andre statlige virksomheter. Mye kommer gjennom søknader til bl.a. Forskningsrådet, EU, FHF og regionale forskningsfond.

Eksterne samarbeidspartnere er vist på hovednivå i årsrapportens kapittel 2.3 Hovedtall.

I tabellen under vises eksterne samarbeidspartnere etter beløp, total 459 mill. kroner. Listen viser de organisasjonene og bedriftene som er inne med mer enn 1 mill. kroner. Herunder er det flere mindre samarbeidspartnere med totalt 23 mill. kroner.

EKSTERNE FINANSIERINGSKILDER 2024 I MILL.NOK.

Kundenavn	Finansiering 2024
NORGES FORSKNINGSRÅD	106 118
FISKERI- OG HAVBRUKSNÆRINGENS FORSKNINGSFINANSIERING AS	55 559
Food & Agriculture Organization	53 734
MATTILSYNET	27 646
STATENS KARTVERK	26 428
EU - Cost Statement	26 428
DIREKTORATET FOR UTVIKLINGSSAMARBEID (NORAD)	20 810
UNIVERSITETET I BERGEN	13 762
MILJØDIREKTORATET	11 438
NOFIMA AS	7 249
UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET	7 171
NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING	7 031
UTENRIKSDEPARTEMENTET	6 226
NORCONSULT NORGE AS	5 816
NORGES GEOLOGISKE UNDERSØKELSE	4 485
OSLOFJORDENS FRILUFTSRÅD	3 847
MERCATOR OCEAN	3 721
NORGES SILDESALGSLAG SA	3 497
STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING NINA	3 407
MINISTRY OF ENVIRONMENT AND WATER	3 234
ÅLANDS LANDSKAPSGERER	2 626
NORCE NORWEGIAN RESEARCH CENTRE AS	2 289
HANDELENS MILJØFOND	2 252
EQUINOR ENERGY AS	2 182
FISKERIDIREKTORATET	2 124
MESO AS	2 065

VETERINÆRINSTITUTTET	1 841
NORGES MILJØ- OG BIOVITENSKAPELIGE UNIVERSITET (NMBU)	1 649
BASEYNOVA DIREKTSIA ZA CHERNOMORSKI	1 646
MOWI FEED AS	1 557
DNV AS	1 543
SPAROS LDA	1 488
STATSFORVALTAREN I VESTLAND	1 438
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	1 306
NAMMCO NORTH ATLANTIC MARINE MAMMAL COMMISSION	1 269
SALMAR FARMING AS	1 224
SCOTTISH ENVIRONMENT PROTECTION AGENCY	1 205
BLUE PLANET AS	1 164
CENTRE FOR AQUACULTURE COMPETENCE AS	1 136
AKVAPLAN NIVA AS	1 123
DIREKTORATET FOR STRÅLEVERN OG ATOMSIKKERHET	1 070
SINTEF OCEAN AS	1 065
KYSTVERKET	1 063
STATSFORVALTEREN I NORDLAND	1 057
MØREFORSKING AS	1 031
Kunder med finansiering < 1 mill. kroner	22 551
Sum finansiering 2024	458 573

hi.no

